ئەزموون وەك ئاخاوتنێك لەناو ژیان، مانیفێستی شیعری نوێبەخشی. سەباح ڕەنجدەر

لەناو کۆمەڵگای کوردیدا هیچ سەرچاوە و وزەیەکی ئەدەبی بۆ ئاستی شیعر نەبووەتە بنەمای پەیوەندی و مایەی بەرهەمهێنانی بیرکردنەوەی چالاك، واتە: ئەندێشەی چاك، کرداری چاك، گوتاری چاك. هەروەها بەو پایە کۆمەڵایەتی و ڕۆشنبیرییەش پەسند نەکراوە و نەدرەوشاوەتەوە.
گیانی زمانی دەربڕینی کوردیش، تا ئێستا هەر بە تەنیا لەناو پرۆژە شیعرییەکاندا زیندووە، کوردیش ویستی شیعر نووسین و هەستیاریی شیعری زۆر بەهێزە، تواناکانی خۆی تێدا تاقی دەکاتەوە، هەڵکەوتە کۆمەڵایەتییەکەشی وەرێدەگرێت و ڕەوایی بە بەردەوامبوون و پەرەسەندنی دەدات، داهێنان بە وەرگرتنی قووڵاییەکانی ژیان بەرهەم دێ، لەم بەرهەمهێنانەشیدا ژیان دەخاتە ناو پرۆژەی دەزینەوەوە.
ئەگەر دەربڕینەکیش لە فۆرمی ئاستدار و تیشکەی خەماڵییەوە دانەچۆڕابێتە ناو بوون و زەمینەی تەواوی دەربڕینەوە، بەهیچ شێوە و کەشوهەوایەك ناتوانێت نوێبەخش بێت و بێتە ناو پرۆژەی دەزینەوەوە.
بۆ شاعیری نوێبەخش وەرگرتنی قووڵاییەکانی ژیان زیندووبوونەوەی زمانە، زمانی دەزینەوەش زمانێکی یەك ئاراستەیی نییە، بەپرسیاری زۆرەوە لە ئاستە هەمەچەشنەکانی خۆی دەکۆڵێتەوە، قووڵاییەکان هێزی وشە و ئەزموونی تێدا نوستووە، لە دەربڕیندا ئەم هێزە تاقی دەکرێتەوە و دێتە ناو پرۆژەی دەزینەوەوە، لەو چرکە زیندووەی مرۆڤ خۆی لێ ئاشکرا دەبێت و دەزانێت کێیە، لەم چرکەدا: زمان دەبێتە هەست و سۆز و مۆسیقا و خەون.
بەشێوەیەکی سەرەتایی نوێبەخشی لە ژیان و بیر و بیرکردنەوەی کۆمەڵگا دەرکەوتووە و هەنگاوی بۆ نراوە، بنەماکانی گۆڕان بەرەو پێداویستییە هاوچەرخەکان و هۆشیاری دەبێتە پێوەری دەزینەوەی ئەدەبی، هەروەها نوێبەخشی هەیە و ئامانجە بە پەیوەندیکردن بە چالاکییەکانی ژیانەوە، بەشێك، بەشێکی لابەلاش نییە لە ژیان. ڕاستەوخۆ ناوکی ژیانە، مرۆڤ لە باروبواری بەختەوەریدا وەك خوداوەندێکی ڕاستەقینە دەژێنێت، ئەفسانە و ئەفسوونێکی واشی تێدایە گیان و جەستە لە بەندی بحەوێنێتەوە.

بابەت ورووژاندن و شێوازی شاعیر هەستکردنە بە چرکە زیندووەکانی ژیان و شۆڕبوونەوە بە ناو ناواخنی سروشت و لەدایکبوونی وەرزەکان و گونجان و تەبایی نێوانیان. واش بەرانبەر ڕابهێنە هەست بەم شۆڕبوونەوە و گونجان و تەباییەی نێوانیان بکات.
هەستی نووسینیش بە ساتەوەختی زۆر ناسك، یان زۆر دژوار تێدەپەڕێ.
تێڕوانینەکان ئاڵوگۆڕیان تێدەکەوێ و دەسکێن.
شیعری ڕاستەقینەی خاوەن جیهانبینی، کە خودی مرۆڤ دابڕێژێتەوە، لە ژیری و پەند و سۆز و تاسە و ترپەی گەرمیی دڵ و خەونی ڕۆمانسیانە بەدەر نییە، ئەگەر شیعریش ڕووت کرایەوە لە ژیری و پەند و سۆز و تاسە و ترپەی گەرمیی دڵ و خەونی ڕۆمانسیانە بە هیچ جۆرێك ڕاستەقینە و خاوەن جیهانبینی نییە، کە خودی مرۆڤ دابڕێژێتەوە.
شاعیری نوێبەخش هیچ کاتێك چاوەڕوانی هاندان و ستایش ناکات، هەر کاتێکیش چاوەڕوانی هاندان و ستایشی کرد، ئەوە بڕوای بەوە نییە ئەوەی کە نووسیویەتی خۆبوونی و داهێنان بێت. دەربڕینی نایاب بەهۆی کرداری گەیاندن و هۆشیاریی زمانەوە لە ئاستی ئاسایی دەپەڕێتەوە بۆ ئاستی ئەستێتیکا و خۆبوونی، دەبێتە خاوەن پرسیار لە نێوان وریایی زمان و وریایی ئاخاوتن.
زمانی ئەستێتیکا، شێواز و ئەدگاری خۆی لە دەربڕینکردن و دەربڕینەوە وەردەگرێت. لە ئەزەلەوەش گیان، گیانی جەستەیەکە شێوەیەکی دیاریکراوی چرکە زیندووەکانی بە ژیان و نەشونما دەزیوێتەوە، شێوازیش ناوەند و گیانی نووسەرە، هیچ گیانێکیش بە جەستەیەکی دیکە وەرناگیرێت.
شێواز و شیعرییەت و زمان، ئەزموون بە دیاردەکانی ژیان و وێناکردنی کۆمەڵگا پێشنیازیان دەکات، دیاردەکانی ژیان و وێناکردنی کۆمەڵگاش پەیوەندی بە هەموویانەوە هەیە، بەشدارین لە چالاککردن و بەڕێوەبردنی، پەیامی هونەریی مرۆڤگەلێکە، کە هەوڵی سڕینەوە و لەبەینبردنی ئەو شتانە نادات، کە ژیان دەخەنە باروبوارێك بەرگری لە بە ژیانبوون و ئازار و ئازادیی خۆی دەکات.
ژیان و بوون و دنیاش لەناو شیعری نایاب و ئەستێتیکی و خۆبوونیدا نوێن، لەناو ڕۆشنبیریی کوردیدا نوێبەخشی هەشتان بە ڕوونی شوێنی شیاوی بە نەکراوەتەوە، ئاخاوتن لەبارەیەوە دەبێتە هەرا و زەنا، پێویستە ئەو بڕیارانەی لەم بارەیەوە بوونەتە مایەی سەرنجی کەمەیەکی کەم، بە ئاستێکی دیکەوە بخرێنە ناو ئاخاوتنەوە.
ئایا ئاخاوتنەکانمان لە خودی نوێبەخشیی دەقەوە دەرچوونە، یان لە دەرەوەی دەقەوە وەرگیراون و لە جەستەی تەنك و ناسکی دەقدا پراوەی پێدەکەین، کە جەستەی تەنك و ناسکی دەق هیچ پراوەیەك وەرناگرێت جگە لە پراوەی گیان نەبێت.

نووسینێك گەیشتبێت بە ئاستی دەق، پەیوەندیی ئاستداری چارەنووسسازی بە ئێستێتیکا و خۆبوونییەوە هەیە، کە هەمیشە وەک سەرچاوەیەکی ڕوون، هێزێکە بۆ بەرهەمهێنانی سەرچاوەی دیکە، بەرەنجامی خودێکی هەژاو و هۆشمەند و وریایە. بەشێکیش لە خودی هەژاو و هۆشمەند و وریا گەیشتوون بەو هەقیقەتە، کە شیعر بگەڕێتەوە ناو سۆز و هەست و ڕوونی و ئاشکرایی لە دەربڕیندا، ئەمەش وەك دیاردەیەك پێویستە بخرێتە ناو ئاخاوتنەوە. زۆر جاران گۆڕانکارییە ڕەچاونەکراوەکان کاریگەریی ڕاستەوخۆیان لەسەر چۆنییەتیی بیرکردنەوەی کۆمەڵگا و بیر و دەربڕینی تاکی نووسەرەوە هەیە. دەبێتە بابەتی نووسینەکانیان، بەڵام نابێتە مانای ڕوون و دیار، بگرە لە چێژدا دەبێتە سرووشی مانا و چالاکیی وێنە، سرووشی مانا و چالاکیی وێنەش شاعیر لەوە نزیك دەخەنەوە بچێتە ناو جیهانبینیی تەسەوفەوە و لەو جیهانبینییەوە پێی بە نهێنییەکان ببا و بە هەقیقەت بگات، واتە: شاعیر پێیبەر و شیعریش پێیپێبراو.
سەنگێك هەیە ناوی مێژوو، هەموومان وەك شیر دەکوژێنێت، بۆی دەردەکەوێت چەندمان هەوێن دەبین و چەندیشمان هەڵدەبزڕکێین

جیایی

پانتایی جیاکارم لە بەرهەمەکانمدا خوڵقاندووە، لە پانتاییەکدا دەستنیشان ناکرێم. ئەرێ لە پانتاییە شیعرییەکاندا، دەچمەوە سەر چ پانتاییەکی خۆ تایبەتیکردن. تایبەتکار بۆی هەیە تەواوی هەبووەکانی، کە توانای کاریگەریان تێدا دەرکەوتووە، ڕاکێشێتە ناو بیرکردنەوەی چالاکی، کە بەردەوام هێما و هێماپێکراو بەرهەم دەهێنێت. لە یەك کاتیش لەناو هەموو پانتاییەکاندا کار بکات و دەستیان بۆ ببات.
بەرانبەر بە ئاگایی خۆم جەنگاوەرێکی مەشقکردوو و ئەهلی زیندووێتی دڵ و یەکێتیی ئەشقم، پانتایی ئێستێتیکا و ڕێبازی وردبوونەوەم لە ژیانمدا هەڵبژاردووە، دەمەوێت بە ڕاناوی نادیار زمانی تێدا هەستیار بکەم، هەستیاریی تەواوی زمانی کوردی لە شیعری کلاسیکیماندا تواوەتەوە و دەرکەوتووەتەوە. کاتێك شیعری کلاسیکی دەخوێنمەوە هەست دەکەم تەواوی زمانی کوردی ڕووبەڕووم وەستاوەتەوە. دەمباتە ناو جیهانێك، کە قسەی لەبارەی دۆزینەوە و چرکە زیندووەکانی بوون کردووە، نەك گێڕانەوە. خەون و ناوەندی وشە: هەوڵدانن بۆ خۆناسین. لە ماڵی گەورەی شیعردا هەموومان پێکەوە داوای شیعرییەت و زمانێکی نەرم دەکەین، ئەو داوایە وزەی گەشەکردنی کرۆکیجوانی و بەرزکردنەوەی ئاستی هەقیقەتی گیانی و درامای ژیانە. نەرمیی زمان لە نەرمیی ئەو کەرەستەوە دێت، کە

دەربڕینی لەدەکات، زمان شانەیەکی زیندووی زۆر قووڵە لە جەستە و پێکهاتەی مرۆڤ لە گۆڕانی دید و پەیوەندییەکاندا.
جیاییی تاقیکردنەوەی من ئەوەیە: جیهانی پارچە پارچە دەخوڵقێنم و پەیوەندیی هەما و هەماپێکراویش دەچڕێنم و دەستنیشانیان ناکەم.
سەرچاوەکانی نووسین و ئاستەکانی دەنگ و تەبینیکردن و سەرنجدانم، لە جوانیی بەگەرد و بە هاوتای ژیان وەردەگرم، دەگمەن و تاقانە دەبن بە هەما و هەماپێکراو.
شیعر چەند بچێتە ناو ژیان و دنیای خودایی و هەقیقەتی ڕۆژگارەوە، هێندەی دیکە گیانی تا هەتایە پەروەردە دەکا و دەیپارێزێت و ئەفسانە و ئەفسوون لەخودی خۆیەوە برەو پێدەدا.
شتێك لە نووسین، کە وەك ئەزموونێك پێشکەشم کردبێت، بەکاربردنی زمانی خەونە بە زمانی نووسین و ڕاچەناندن و چالاککردنی ناخی پڕ توانایی و یادەوەری. دواجار تواندنەوەی چالاکییەکانی بیر لە هەستیاریی نووسیندا.
چامەی درێژی فرە دەنگ و ئاستدار، پرۆژەیەکی کامڵە و لەسەر ئاستی بوون و کرانەوەی بەردەوام ڕادەوەستێت، سروشتی دایکی هەستەکانمە، ئاسۆیەکی ئەفسانە و ئەفسوون ئاساییە، ناتوانم لێی دەربازبم، بە کامڵترین فۆرمی شیعریی دەزانم و پەیڕەوی دەکەم، لە ڕایەڵە و تانوپۆی ڕستەکانیدا توانای جووڵاندنی فرە دەنگی و فرە پەیوەندی دەسکێت. مانا و زمان دەگۆڕێتەوە ئەو ئاستدارییەی هێزی نووسین ئاشکرای دەکات و دەیهێنێتە گۆڕێ، واتە: قووڵبوونەوە بە ناخی بیندراو و شەپۆلی کات و شوێن سیمای بوون.
سەنگێك هەیە ناوی مێژوو، هەمووان وەك شیر دەکوڵێنێت، بەی دەردەکەوێت چەندمان هەوێن دەبین و چەندیشمان هەڵدەبزرکێین.

فرە دەنگی

ڕوانینی گەردوونی بار و بوار بە گەشەسەندنی شیعر دەبەخشێنێت، ببەای ببە پەیوەندیی بە شۆڕشی گەیاندن و فۆرمەکانییەوە نییە. خەیاڵ و ئەو ئاسۆیەی جیهانی بەهەیەوە وەنا دەکەیت، لە دەرەوەی کەناڵەکانی ڕاگەیاندن کاری شیعرییەت بەڕێوە دەبەن، لە کەڵێك وەرگرتن: دەست واڵا و دیموکراسین، سەرسامیی خۆشیان بە نەشونمای نوێبەخشیی گیانی ژیان ناشارنەوە.
دەتوانین لەوە دەنیابین، کە شیعر هەموو سەنگایی ساتە وردەکانی بە تەنیا خستە سەر هەڵقوڵانی خەیاڵ، وەك بەرزایی و ناوەندی کاریگەر چووە ناوی و کرۆکی ژیانی بە هەیەوە وەنا کرد. بێگومان لە باروبوارێك نزیك دەبینەوە، شیعری تاك دەنگی دەبێتە خۆنیشاندانێك و دەربڕین لەو باروبوارە بەهێزەدا.

د□كر□ ل□ بچووكبوون□و□ى دنيا ل□ بينينى شاش□دا، يان ه□ر ف□رم□كى گ□ياندن□و□، شيعرى فر□ د□نگ ل□ چنين و □اي□□ و تانوپ□ى توند و ت□□ى بب□ت□ ج□گر□و□ى خ□يا□، و□ك ب□رزايى و ناو□ندى كاريگ□ر.
ل□ شيعرى فر□ د□نگيدا خ□يا□ □□گ□زى سوودبينين□، ب□رزايى و ناو□ندى كاريگ□ر نيي□. نيشاندانى باو□□ و گيانى كراو□ و د□و□□م□نديى ئ□م ش□واز□، ب□ئ□نداز□ي□ك ل□ چير□ك و شان□نام□ و □□مان و داستان و ئ□د□بى پ□خشاندا ب□ ئاشكرايى د□گات□ لووتك□ى بينين و ت□گ□يشتنى □وون.
ل□ شيعرى دراميدا گفتوگ□ ل□گ□□ ه□ست و ئ□ق□ى خو□ن□ر و شاك□س و ك□ساي□تيي□ ج□راوج□ر□كان داد□م□زر□ن□ت، هاوتاييي□ك د□د□ز□ت□و□ ل□بارى نووسيندا پ□ي□□وى د□كات. ل□ پ□كهات□ و بن□ماى منى شيعريدا پ□كد□ت و د□بيندر□ت، خ□ى ل□ منى تاك□ ك□سى شاعير د□كش□ت□و□، □□□ و ئاستى شاك□س و ك□ساي□تيي□ ج□را و ج□ر□كان و چ□ژ□ك د□گ□ي□نن، چ□ژى ئاراست□كراوى شاك□س و ك□ساي□تيي□ ج□راوج□ر□كان و واتاناسى.
ز□ر□ك ل□ شيعرى ئيم□□مان، ل□س□ر سيستمى تاكد□نگى منى شاعير و□ك □□گ□ز□كى كارپ□ك□ر ب□□□و□ د□چ□ت، ئ□م ش□واز□ش و□ك هون□ر ه□رچى پ□بوو ب□خشى، چاو□□وان ناكر□ت هون□ر□كى كاريگ□رى پ□ ماب□ت ب□ ب□خشين و س□رسامى، چونك□ هيچ شت□ك □ووناداتن قس□ك□ر ي□ك قس□ك□ر□ و پانتايى نووسين□ك□ى داگيركردوو□، ه□رو□ها بوونى شيعريش و□ك ش□واز و ش□و□ د□خات□ م□ترسيي□و□. ل□ كارايى و زيندوويى و ه□ز دوورى د□خات□و□، ك□ كارايى و زيندوويى و ه□ز باروبوار□كن ه□ميش□ زيندوومان د□ك□ن□و□ و س□رچاو□ى س□رسو□ه□ن□رن.
ي□ك□مين كرد□ى ه□ستياركردنى زمان، □ست□كان ب□ م□ب□ستى گ□يشتن ب□ چاوگ□ د□نگيي□كان در□ژ د□كات□و□، چاوگ□ د□نگيي□كانيش ه□ميش□ ئاگايى زمان ت□يدا د□ب□ت□ باروبوارى □است□قين□ى نووسين و وز□ى ترپ□ و ئاواز، ل□م باروبوار□ي□و□ ه□ستياريى زمان □وو د□دات. چ□ند ترپ□ و ئاواز□كى ل□ د□ب□ت□و□ ب□ناو خ□يدا دووبار□ پ□خش د□ب□ت□و□، ج□راوج□ريى ترپ□ و ئاواز: خ□س□□ت و م□رك و ماكى ناسينى ئ□م چ□شن□ن، پشت ب□ و□ن□ه□نان□و□ى ي□ك ل□ دواى ي□كيش ناب□ست□ت، زياتر گ□□ان□و□ د□كات□ خ□بووژان□و□ و د□رك□وتن و ئاراست□ و□رگرتن.
س□نگ□ك ه□ي□ ناوى م□ژوو، ه□موومان و□ك شير د□كو□□ن□ت، ب□ى د□رد□ك□و□ت چ□ندمان ه□و□ن د□بين و چ□نديشمان ه□□د□بز□ك□ين.

د□ستكاريكردن

د□ق□كانم، ئ□وان□ى چاپم كردوون و ئ□وان□ى چاپيشم ن□كردوون، ه□ميش□ ل□س□ر م□زى كاركردن د□ستيان ب□ د□ب□م، ه□ر چ□ند □ست□ي□كيان د□ستكارى د□ك□م و چ□ند لاپ□□□ي□كيان د□خ□م□ س□ر و چ□ند

لاپەڕەیەکیشیان لێ لادەدەم. تا ئەستاش نەگەیشتووم بەدوا داڕشتنیان. ئەو هونەر و دڵەڕاوکێیەی دەستکاریکردنەش لە کارکردنی بە وچانی کاتژمێر، گواسترایەوە ناو باروبواری دەروونیی شاعیرییەتیی من.
کاتژمێر تەکان دەدا بەرەو ناو دەقی کات. دەقی کاتیش هەمیشە ئەو چرکەیەی جوانە تێیدا چاوەڕوانیت، کە هێز دەخاتە ئەو چرکەیەی بۆی دەڕوات، ڕۆیشتنی منیش هەمیشە بەرەو دەقی شیعرییە. هەموو شتەکانی کاریگەرییان بە نەشونمای ژیانەوە هەیە. لە زەینمدا ئامادەیان دەکەم و دەیانکەم بە بەشێك لە چالاکییەکانی بیرکردنەوەم.
دەستکاریی بەردەوامیش کارێکی دروستە بۆ نووسەری پڕ توانا و ئەزموونی پەڕینەوە، بۆ ناو پرسیارەکانی، کە بوون بەیەك جۆر دەستنیشان ناکەن، بەرگری و دەربڕین لە داهێنان دەکەن، چونکە هەر جارێك، کە دەستکاری دەکات، بەو نیازە بە تەواوی ژیان لەناو دەقەکەیدا ببینێت، یان ژیان بە تەواوی بهێنێتە ناو دەقەکەیەوە و بیگەیەنێت بە ئاستی خەونی نووسین. ئەویش یەك لە مەحاڵەکانی نووسینە، نووسین هەوڵدەدات بە مەحاڵ، مانەوەش لەناو ئەو مەحاڵە سووربوونی نووسەرە بۆ بینینی ژیان بە تەواوی لەناو دەقی بەگەرددا.
سەنگێك هەیە ناوی مێژوو، هەموومان وەك شیر دەکوڵێنێت، بۆی دەردەکەوێت چەندمان هەوێن دەبین و چەندیشمان هەڵدەبزڕکێین

شاعیر
شاعیر، سەر گەرمییەکانی خۆی لە سنووری بیرکردنەوە و جیهانبینییەوە دەست پێدەکات و گیان و هەستەکانی چالاکە بەگشت جوانییە هاوبەشەکان. ئاراستەی ئاڵۆزکردنی جوانییە هاوبەشەکان نییە. سادەکردنەوەیەتی، بەرپرسە بەرانبەر بەرزبوونەوە و ڕسکاندنی ڕوانینی پڕ شیعرییەت و جووڵەی ئاخاوتن لە زماندا، پەیوەستیشە بەوەی پەیوەندییەکانی نێوان جوانی و فۆرمەکانی کۆمەڵگا وەك پرۆژەیەکی پەرە پێدان و پەرە پێدراو وەربگرێت.
کاری گوتار دامەزراندنیش لە پەیوەندییەکانەوە بکاتە وێنەیەکی ڕاستەقینەی ئەزموونکراوی هەقیقەت و بەهای مرۆق. لە هەمان کاتدا لە تواناکانی دەربڕیندا بەرزیان بکاتەوە ناو ڕایەڵ و تانوپۆی ڕستە و ترپە و ئاوازی ویژدانیان، لێیەوە وەك نیشان و نیشانە پیشانیان بدات، هەروەها دەسەڵاتی هەستیاریشی بەسەر ئاشکراکردنی چارەنووسی جوانی لە شێوازی نادیاردا، پشتگیر و پاڵپشت لە بەرزبوونەوە و بەهێزکردنی و داکۆکی لە مانەوەی بکات.
تەوەرەکانی هەست و سۆز و خەون بخاتە گەڕ بە هێشتنەوەی بەردەوامیی چێژی گیانی. جوانی وەك ڕەگەزێکی چالاك و بنیادنەر، لە پێکهاتەی

دەقدا بکاتە ناوەندی بەیەکگەیشتنی پەیوەندییەکان و باوەڕهێنان بە هەقیقەت و تواناکانی ژیان. بە واتای ڕاستەقینەی لەناو دەوروبەرێکی بە هێز لە هۆشیاریی فیکریدا، ئاکار دابڕێژێت. بەدواداچوونی مێژووی گیان و ئەوانی دیکە و چاونەترسیش بەرەو ڕووی ئەم ئاکار داڕشتنە بکاتە ماڵی هەر هەموومان و گەوهەر و ناوکی هونەری مانا دەرنەکەوتووەکان لە چرکە زیندووە دەگمەنەکان هەڵداتەوە.
کردەی نووسین وەك سەرەتایەکی هەمیشەیی و خاڵە یەکتربڕەکانی کات و شوێن بپارێزێت. بە فراوانییەکی ئاستدار و کاریگەریش بانگەوازی لایەنداریی تەواوی ڕابگەیەنێت، دواجار بە ئاستی بەهای مرۆڤ بیناسێنێت، بپرسێت ئەرێ ئاستدارییەکانی شیعر و مرۆڤ چین، لە واقیعدا جێبەجێیان بکات و جێی پەسندی بن. تا چەند توانیویەتی جوانی و هونەر بگەیەنێتە ئاستی ژیان و درکاندن و بەهای مرۆڤ.
سەنگێك هەیە ناوی مێژوو، هەموومان وەك شیر دەکوڵێنێت، بۆی دەردەکەوێت چەندمان هەوێن دەبین و چەندیشمان هەڵدەبزڕکێین.
فەرهەنگ
وشە لەناو فەرهەنگدا بە یەك مانایی سنووردار و پابەندە، باروبواری هەڵکێڕینی نەماوە و چەسپاو و جێگیر و نەگۆڕە، لەسەر ئاستێکی چەسپاو و جێگیر و نەگۆڕیش پەیوەندی بە دەستنیشان کراوە، واتە: لەناو ژیان و بزووتنەوەی بەرەو پێشچوون کار و چالاکی لە وەرگیراوەتەوە و خانەنشین و لاکەنارە و ئاستداری لە وەرگیراوەتەوە.
شاعیر لە وشەکانی ناو ژیاندا دەچێتە کەشی زاڵ و ڕۆشنی خۆیەوە، وشە لە ساتێکی وردەکارانەدا لە ژیان ئەزموون دەکات. شیعریش، هێز لە خودی زمان وەردەگرێت، بەزمانی ناو ژیانیش شیعرییەتی دەڕژێتە و پەیوەندییەکانی بە جیهان دەبەستێتەوە، کار و چالاکیی وشە گەرمەکانی ناو ژیان، وشە بە هێزەکانی ناو فەرهەنگیان لە خەیاڵگەی نووسەری خودوریا دەربەدەر کردووە. هەست بە نائومێدییەکی ترسناك دەکەم لەو وشانەی لەناو فەرهەنگاندا وەنەوز دەدەن. دوای گواستنەوەیان بۆ ناو ڕستەی شیعریی کتوپڕ خەوی دووبارەکردنەوەی لە دەکەوێت. لەباری دووبارەکردنەوەشیاندا، بچووکتر دەبنەوە. دەستەواژە لەناو فەرهەنگدا خۆشباوەڕ و بە ئومێدە، بەیەك مانایی دەی داکەوتووە و فۆرمەکانی کۆتایی پێهێناوە.
شاعیریش لەناو فەرهەنگدا سڕ دەبێت و وشەکانی کورت دەهێنێت، نەك سەرسام. لە وشەکانی بەردەست و زەینی خۆیەوە دەست پێدەکات و ئاسۆی هاندان و فەزای زاڵ دەبێت. ڕۆشنبیرانی ئەکادیمی و فەرهەنگنووس و زمانەوان لە وشەکانی ناو فەرهەنگدا کار و چالاکییەکانیان بەرهەم

دەنن. لە فەرهەنگدا ئاستی جیاکاری زمان نییە. هەموو داهێنانێکی زمان لە ئەدەبدا لە دەرەوەی فەرهەنگ ڕوودەدات، دەقی نایابیش لە کرۆکدا لە پەیوەندیی زمانەوە هێز و سەرکەوتن وەردەگرێت، ئاسۆیەک هاندەریەتی، ئاسۆی ئاستداری و پێکهاتە و پێکهاتن.
لەناو مێژووی ئەدەبدا، ئەدەبێک نییە لە وشەکانی ناو فەرهەنگەوە سەرکەوتنی بە دەست هێنابێت، بۆیە فەرهەنگ لای من بووە تەلیسمێکی بکوژ، زوو خۆم لە قەڵەمڕەوی دەسەڵاتی دەرهێنا. ژیان فەرهەنگی شیعرە، هەر شاعیرێکیش هانا بۆ وشەکانی ناو فەرهەنگ ببات، نامۆیی و دەستەپاچەیی خۆی بە شیعر ئاشکرا دەکات. مامەڵەی لەگەڵ وشەی ئامادەکراوە، بایەخی ساتە هۆشیارییەکانی ناوەوەی خۆی لە دەست داوە، واتە: ئەوەی بەکارهێنانەوەی لەبیرچووەتەوە و هەست بە کاریگەریبوونی ناکات. ئەگەر نووسینێکی ئەدەبیش ساتە هۆشیارییەکانی ناوەوەی نووسەر، خرۆشانی تواناکان و چالاکیی نەبووبێت. دەقێکی بەتاڵە لە ئەفسانە و ئەفسوون و هۆشیاریی نووسین.
سەنگێک هەیە ناوی مێژوو، هەموومان وەک شیر دەکوڵێنێت، بۆی دەردەکەوێت چەندمان هەوێن دەبین و چەندیشمان هەڵدەبزڕکێین

ناونیشان

زۆر نییە لەناو ڕەخنە و لێکۆڵینەوەی ئەدەبی کوردیدا ناونیشان وەک بابەتێکی سەربەخۆ و گرینگ، بەهای پێبەخشراوە و مامەڵەی لەگەڵدا دەکرێت. لە هەموو باروبوارەکانیشدا ناونیشان و ناوەڕۆک دەچنەوە سەر یەک ماک و بنەما، ئەویش ناوەندە، واتە: دەقەکە، ئەگەر ناونیشان داهێنان بێت، دەبێتە هەستگەرمی و سرووشێک، داهێنانێکی تر بەدوای خۆیدا دەهێنێت. هەڵبژاردنی لەسەر بنەما و بیرۆکەی: ئەفسانە و ئەفسوون هەڵبژاردنێکی هۆشمەندانە و داهێنەرانەیە، لە وێنە و سرووش و دەربڕیندا بەدەردەکەوێت و وزەی ئەو هەستە دەدزێتەوە، کە لە ناوەڕۆکدا بەدواداچوون و هەنگاو هەڵێنانە بە کۆکردنەوەی تاڵە تیشکەکان و وزەی ڕاستەقینە و هەوێنی شیعرەکە. لە ناوەڕۆکدا دەقی نوێبەخش یەکە یەکی یەکگرتووی تێدا نییە، چونکە ژیان پارچە پارچە بووە و جۆرێک هەڵوەشێندراوەتەوە. هەندێک جار پارچەکان لێک دوورن و هەندێک جاریش لێک نزیک. گرینگ ئەوەیە لە هەردوو باروبواری لێک نزیکی و لێک دووریی پارچەکان هەرەم و دەربڕینی ژیان و بنەمایەکی پەیوەندییان هەیە. هەست بە پچڕانی پەیوەندیی نێوان ناونیشان و ناوەڕۆک ناکەین. ئەم دوو باروبوارەی لێک نزیکی و لێک دووری دابەش دەبن بەسەر دوو خاڵدا:
خاڵی یەکەم: ئەو دەقەی، کە دەقێکی نوێبەخشە یەکەیەکی یەکگرتووی

تێدا نییە، ناونیشانەکە دەبێتە تاڵە تیشکێك لە ناوەرۆکەکەدا.
خاڵی دووەم: ئەو دەقەی، کە دەقێکی ئاسایییە یەکێکی یەکگرتووی تێدایە، ناونیشانەکە دەبێتە ڕامانی سەرەکی و بە تەواوی جەستەی دەقەکەدا شێوە دەبێتەوە و دەبێت بە ڕایەڵ و تانوپۆ، لە ناونیشانەوەش درێژە بە شیعرەکە دەدات ناونیشانەکانی من وەك تاڵە تیشکێکن بۆ مانا و ناوەرۆکی دەقەکان. نەك وەك ڕامانی سەرەکی بە تەواوی جەستەی دەقەکەدا شێوە بووبێتەوە، هەروەها تاڵە تیشکەکان لەخۆیدا کۆ دەکاتەوە.
ناونیشان ناتوانێت ڕایەڵ و تانوپۆی ناو دەق ڕێکبخات، لەبەر ئەوەی ئەو خۆی هەوڵدەدات بە زمانێکی نەرم لەگەڵ ڕەگەز و توخمەکان پەیوەندی دروست بکات و هاوگونجان پەیدا بکات، لە ناوەڕاستی هەشتاکاندا: (ئەحمەدی مەلا) زێدی خۆی: (زەردك) بە ناونیشانی کۆشیعرێکی بەکارهێنا. ئەمە دەستپێشخەری و دیاردەیەك بوو لە ناونیشانی کۆشیعری کوردی، زۆریش بەجوانی گەیشتووە بە ناوەندی خۆبوونی داهێنان.
بەشێك لە ناونیشانی کۆشیعری کوردی بەلامەوە وردبوونەوە و مەودایەکی هونەری و د□خگ□□ن و سەرسامبوومە پێیان، نەشمتوانیوە سەرسامیی خۆم بەرانبەریان بشارمەوە، ئاستێکی باڵایان بەدەقەکان داوە و هۆکارێك بوونە لە هۆکارەکانی داهێنان و گەلێك پنتیش لە ناوەرۆکدا ڕووندەکەنەوە، ئەو ناونیشانەی سەرسامیان کردووم ئەمانەن:
یەکەم: سەمای بەفری ئێواران - ی جەلال بەرزنجی.
دووەم: سووتان لەبەر باراندا - ی ڕەفیق سابیر.
سێیەم: تەمە سپییەکانی ڕۆح - ی کەریم دەشتی.
چوارەم: هەلانەی نغرۆ - ی مارف عومەر گوڵ.
پێنجەم: تاڤگەی مەند - ی نەژاد عەزیز سورمێ.
شەشەم: کاتێ قامیش بەئاگا هات بووبووە بلوێر - ی سامان دزەیی.
ناونیشان بەلای منەوە بەسەر سێ دەخ و ئاستدا دابەشدەبێت و تێدەپەڕێت: ئەوەی لێرەدا وەك بار و بوار و د□خگ□□ین، بەجۆش و ئەمەکەوە دەمەوێ ئاماژەی پێبدەم. ناونیشانی: (خەون وا خۆی گۆڕایەوە) یە. سرووشی ئەم ناونیشانەم بەجۆش و سرووشێکی دووربەدووری ناونیشانی: (زەردەشت وا دوا)ی نیتشەوە لا دروست بووە و لە داڕشتنیدا هاوگونجانێکم بەکارهێناوە، هەروەها ناونیشانی: (کاتێ قامیش بەئاگاهات بووبووە بلوێر)، لە سروشت و سرووشی دێڕە شیعرێکی: (مەولانا جەلالەدینی ڕۆمی، لە سروودی نەی) وەرگیراوە.
ئەوەی من گەرموگوڕییەکی زۆر شاراوەیە، ئەگەر خۆم ئەم گەرمی پێبەخشینەی ئەزموونی خۆم نەهێنمە بەرباس، کەس هەستی پێناکات و خاڵێکی هاودەقی لە نادۆزرێتەوە، چونکە زۆر بە ئاگایییەوە لە

ناوەندی ناونیشانەکەی نیتشەوە بەهەرەم وەرگرتووە و چوومەتە دەرەوە، یان ناونیشانەکە لە سەرسامیی خۆی وەستاندوومی و بەڕێی خستوومەوە بۆ دروستکردنی سەرسامی خۆبوونی خۆم. هەرچی سامان دزێییە لە ناوەندی دەڕەکەی ڕۆمی نەچووەتە دەرەوە و ماوەتەوە، هەروەها ئەوەندەی من ئاگاداربم، واشبزانم ئاگاییەکی ڕوون و وردم لە شیعری نوێی کوردیدا هەیە. وشەی (ئاو)، وەك ناونیشان یەکەم جار: (سامی شۆڕش) لە ژمارە (1)ی بڵاوکراوەی (نەبەرە)، ساڵی 1970 بەکاریهێنا، شیعرێکی تێدا بڵاوکردۆوە بە ناونیشانی: (بووکی ئاو). ئەم ناونیشانە بە سەرەتای حەفتاکان ناونیشانێکی دەخگەیی و کاریگەر بوو، پاش چوار ساڵی: (عەباس عەبدوڵڵا یووسف) بەجۆرێك لە جۆرەکان وەریگرت، یان گواستییەوە، کردی بە ناونیشانی نامیلکەیەکی بەناونیشانی: (ئاو). جا نازانم ئەم شێوازی وەرگرتنە دەچێتە چ خانەیەك، وەرگرتن، یان گواستنەوە، یان … تاد، بەڵام هەندێك ناونیشان هەیە. دەقاودەق وەرگیراوە، یان گواستراوەتەوە، یان … تاد، (بەفری گەرم – الثلج الحار) لە بنەڕەتدا ناونیشانی ڕۆمانێکی: (یوری بونداریف)ە، (غائب طعمة فرمان) وەریگێڕاوەتە سەر زمانی عەرەبی. (نەوزاد ڕەفعەت) لە ساڵی 1992، دەقاودەق وەریگرتووە، یان گواستوویەتییەوە، یان … تاد، کردی بە ناونیشانی کۆشیعرێکی خۆی، هەروەها ناونیشانی بەرزەبر زەمینەیەکی کاریگەر و ترپە و ئاوازی مانەوە لە مەشکدا دەهێڵێتەوە و واقیعی خۆی تێدەپەڕێنی، دەبێتە واقیعی خواستراوی نووسینێکی تر، یان دەخگەیینەك. نموونە: ناونیشانی کۆشیعری: (گوڵە بەردەکان)ی بەدلەر، ناونیشانێکی ئەجگار ناسراوە و کاریگەری و زەمینەی کاریگەر و ترپە و ئاوازی مانەوەی لە مەشکی: (نەوزاد ڕەفعەت)دا جێهێشتووە و بە بە هیچ ئاماژەیەك لە شیعرەکیدا، جا بە ئاگایی بێ، یان بێئاگایی بەکاری هێناوە: (شەوی گوڵە بەردەکانی باخی ئیرەم. گۆڤاری ڕامان، ژمارە 50. ل: 128) ناتوانین لەم بارەوە لە وردەکاری بەراورد بکۆڵینەوە، لەبەر ئەوەی دەخگەیین نییە. گواستنەوەیە.

من هەروا بە سادەیی ناونیشان وەرناگرم و بە قووڵی و وردبینییەوە، فەزای زاڵی دەخوێنمەوە و جێگای بایەخمە، ناونیشانی دەخگەیی واتای جیابوون و جیاوازییە. لەو دەخەوە خوێنەری نموونەیی تێدەگات نووسەر قووڵبینە، یان ڕووکەش.

ویستم لە ناونیشاندا کارێکی تایبەتمەند پێشکەش بکەم، لە جێگای پیت و دەنگدا وێنە بکێشم، واتە: ئەگەر ناونیشانی شیعرەکەم: (بالەندەی مەلەوان) بێت. لە شوێنی ناونیشان وێنەیەکی ماسیگرە، یان قورینگ … تاد، بکێشم. لەیەك کاتدا هەم شێوەی وێنە و هەم نیشانەی نووسین بدات. ئەو ویست و هەوڵەم تەنیا وەك بیرکردنەوەیەك مایەوە

و جێبەجێم نەکرد، پێکهاتەی شێوە کارکردنەکەشم بنیاد نابوو. جێبەجێ نەکردنەکەشم تەنیا لەبەر ناکارایی و ئاستی شارەزانەبوونی نەخشەسازەکانی ڕۆژنامە و گۆقارەکان بوو.
ساڵی 1993، هەوڵێکم لە شێوازی ناونیشان پێشکەش کرد. شیعرێکم بە ناونیشانی: (سەباح)، لە ژمارە (460ی پاشکۆی ئەدەب و هونەری کوردستانی نوێ)دا بڵاوکردەوە. مامەڵەم لەگەڵ چوار توخمەکەی بوون، وەك پێکهاتەی گەردوون و جەستەی خۆم کردبوو. (با، خۆڵ، ئاگر، ئاو). لە هەر بەشێکی سەربەخۆدا ناوی توخمە مامەڵەی لەگەڵ کراوەکەم وەك ناونیشانی لاوەکی لەژێر بەشەکە دانابوو، نەخشەسازی ڕۆژنامەکە هونەرمەند: (هەڵگورد جوندیانی)، ئەم شێوازی ناونیشانەی بە ڕیزپێوە و نامۆ زانی، بەنابەدڵی کاری تێدا کرد، ئەنجام هەوڵەکەی منی بە تەواوی نەگەیاند. لە دوای بڵاوبوونەوەیدا، بۆم ئاشکرا بوو ئەم شێوازە سووریالییە فەرەنسییەکان لە سەرەتای دروستبوونیان پێشکەشیان کردووە. ئەم هەوڵەشم وەك سەرەتایەك مایەوە و لێی دوورکەوتمەوە، بەڵام ناونیشان بەوێنە وەك پرۆژەیەکی دواخراو لام ماوەتەوە و لە کۆشیعرێکم تا بۆم بکرێت و بتوانم پێشکەشی دەکەم، دەشزانم لە شێوە کارکردنەکەمدا بەرەو کوێ دەڕۆم و چ هێڵ و هێمایەك دەکەم بە ناوەند.
سەنگەك هەیە ناوی مێژوو، هەموومان وەك شیر دەکوڕێنێت، بۆی دەردەکەوێت چەندمان هەوێن دەبین و چەندیشمان هەڵدەبزێکەین

مانیفێست

وەك پرۆژەیەك مانیفێستی شیعریی خۆم ڕاگەیاند، بۆ ئەوەی ئەم ڕاگەیاندنە ببێتە پاڵپشت و تیشکێ بۆ ئەزموونی شیعریم. مانیفێست و خۆڕوونکردنەوە، پێنجەمەر و ڕوانینی تایبەتیی نووسەرن، بە کەرەستەیەکی خەمەیو و ئەزموونێکی ڕاستەقینەوە بەرانبەر نووسین و ئاسەی چاوەڕوانی نووسین. بە نووسین و گۆڕاوێکردنی، بە قووڵی سەرجەم دەقەکانی خۆم بە توانای گەڕان لە ژیان و هونەر، هێنایەوە ناو زەینم. لە مەودای خاڵی لاوازی، تا خاڵە سەرسوڕهێنەکانی ئەزموونم وەرگرت، بەوپەڕی هۆشمەندی جیاکاریی هەستکردن لە مەوداکانی مامەوە و تەفکریم، تا بووە پرۆژەی باش بیرکردنەوە و گفتوگۆیەکی ڕۆشن. بنەماکانیم لە شەوق و کاکڵە و ناخی ئەو مەودایانە دۆزییەوە، کە لە واقیعی نووسیندا هێناومەتە گۆڕێ. ئەو واقیعەی چێنیشی بیر لە دەکەمەوە و دەیجووڵێنم.
پێش نووسین بیر لە مانا ناکەمەوە، دوای نووسین مانا دەدۆزرێتەوە، هەروەها بیر و ڕاکانی ڕامگەیاندوون، هەموویان لە دەقەکاندا شوێنی ژیربەژی و ئەو ئاماژە و نیشانانەی تێیدا بەرهەم هاتوون، ئاشکران.

چار□س□ری ه□ند□ك ل□ ه□ست□ □□مانسی□ س□ر□تاییی□كانیشم كردوون، ه□□م ب□ ژ□ر د□□□ لاواز و س□رسو□ه□ن□كانی ك□شاون. خ□ونم كردوو□ ب□ ف□رمی د□ستپ□كردن و دووبار□ گ□□ان□و□ ب□ واقیع□كی دام□زراوی خ□ونی.
س□نگ□ك ه□ی□ ناوی م□ژوو، ه□موومان و□ك شیر د□كو□ن□ت، ب□ی د□رد□ك□و□ت چ□ندمان ه□و□ن د□بین و چ□ندیشمان ه□□د□بز□ك□ین

ق□ناغ

شیعر و□ك در□ژبوو□و□ی ق□ناغی پ□شتری و□رناگیر□ت، ل□ ه□ند□ك □□گ□زدا ی□ك د□گرن□و□، ل□ ز□ر □□گ□زیش ت□واو ئاستیان د□ك□و□ت□ ن□وان، دژی ق□ناغ و □□باز و قوتابخان□ و داب□شكردنم، د□قی داه□ندراو ب□س□ر ت□واوی ژیاندا داب□ش د□ب□ت.
ژیان و خو□ندن□و□ی □ووداو و دیارد□كان ب□ی□ك ئاراست□ نای□ن، ب□ جیاكاری بیری یاخی و ك□ر□ست□كانی شیعری ل□ ك□شی ش□و□ گ□□یندان، ئاستیش ب□ر□و گ□□ان و ت□ك□□اوبوون و□رد□گرن. هیچ ق□ناغ□كیش ناتوان□ت ق□ناغی پ□ش□خ□ی ت□واو ل□ناو خ□یدا ون بكات، داه□نان□كانی ل□ گ□ش□ی□كی ت□نگ□ب□ر گ□مار□ بدات. جیاكاریی□كان سروشتین. جیاكاریی□كانی ئ□و ق□ناغ و ئ□زموونان□ی ل□ داهاتووشدا د□بن□ ه□ و مای□ی گفتوگ□ی گ□□انكاری ه□مدیس ه□ر سروشتی د□بن.
شیعر ل□ زماندا □□ون□قی شیعریی□ت ب□د□ست د□ه□ن□ت، زمانیش ب□ ئاراست□ی هاتنی، ئاستی گ□□ان و ت□ك□□اوبوون و□رد□گر□ت.
ئایا زمانی ق□ناغ□كانی ژیان در□ژ□پ□د□ر و دووبار□كردن□و□ی ی□كن. ب□ جیاكاریی ئ□و د□ستك□وت□ هون□رییان□ی ل□ ئاكامی پ□ر□س□ندنی بیر و پ□ویستیی□ ك□م□□ای□تی و شارستانیی□كان ئ□زموون كراون و دام□زراون، یان بای□ت و م□ب□ست□كان ش□وازیان د□گ□□□ن و نیشان□كانی ه□ست پ□د□كر□ن. زمانی شیعر، شیعریی□ت ل□ زمانی ق□ناغ□كی دیاریكراو و□رناگر□ت، وات□: زمانی شاعیر□ك، ل□ زمانی شاعیر□كی تر□و□ د□ست پ□ناكات، ه□موو س□رد□م و م□وداكان □اد□ك□ش□ت□ ناو بازن□ی ب□□□و□چوونی خ□ی، ه□ز د□□ژ□ن□ت□ ناو ت□كان□كانی ب□ ب□كاربردن و ئاماژ□ ژیرب□ژیی□كان.
هیچ ق□ناغ□ك نابیندر□ت، داه□نان تاجی ل□س□ر ه□مای□كی دل□ری ن□نا ب□ت و ئ□ستر□ی□كی ب□رهم ن□ه□نا ب□ت. نموون□: ق□ناغی كلاسیكی تاجی داه□نانی خست□ س□ری: (نالی). ق□ناغی ی□ك□می نو□ب□خشی، تاجی داه□نانی خست□ س□ری: (گ□ران). ل□ ق□ناغی دوو□می نو□ب□خشیدا، ئاست□كی تر د□ت□ گ□□□ و ناتواندر□ت داه□ن□ر□ك و□ك تاك و ئ□ستر□ د□ستنیشان بكر□ت و ه□موو هون□ر□كانی ت□دا ك□بووب□ت□و□.
نموون□: ه□ند□ك ف□رم و ش□واز و گوتاری شیعریی لای: (ل□تیف ه□□م□ت)

هەیە. لای: (ئەنوەر قادر محەمەد) نییە. هەندێك فۆرم و شێواز و گوتاری شیعرییش لای: (شێرکۆ بێکەس) هەیە. لای ئەوانی تر نییە، یان هەندێك فۆرم و شێواز و گوتاری شیعریی لای : (فەرهاد شاکەلی) هەیە. لای هیچێکیان نییە، کەواتە: لەم قۆناغەدا فۆرم و شێواز و گوتاری شیعری پەرەی سەندووە و ئاستی کەی وەرگرتووە، تاك وەك ئەستێرە و هەمایەك وەرناگیرێت. فرە هەمایی هاتووەتە ناو داهێنانی شیعری کوردییەوە، بەڵام لە قۆناغی کلاسیکی و قۆناغی یەکەمی نوێبەخشیدا، هەموو هونەرەکان لە هەریەك لە: (نالی و گۆران)دا کۆبوونەوە. بەیە تواندرا وەك تاك و ئەستێرە دەستنیشان بکرێن. لەگەڵ ئەمەش قوتابخانە و قۆناغ و ڕێباز و تەوژم … تاد، لەناو دەچن. تەنیا شیعر، شیعری بەگەرد. بە پلەی یەکەم دەمێنێتەوە. درێژەپێدان و مێژوویی نین. هەندێ باری قووڵی سەرسامی تەسەوف لە شیعری ئەمڕۆ دەبیندرێن و دەربڕین لە ژیان دەکەن.
سیماکانی لە قۆناغی کلاسیکی ڕەونەقیان بیندراوە، وەك پەیوەستییەك لەمەڕدا ئەزموون دەکرێنەوە، ئەو پەیوەستییە ونبوونی نوێبەخشی نییە لەناو کلاسیکدا، ئەو شتانەی لە ڕۆژ و ڕۆژگاری خۆیاندا بەرەو بە ئەدەببوون دەچن، شتەکانی لەناو کۆمەڵگادا ئەدەبن و ئەوانی تواناشیان تێدایە ببنە ئەدەب، دەقئاوەزان بە جیاکاریی، بنیادی دامەزراندنە. هەوڵی ڕوونی ڕوانینەکان بخاتە باری قووڵبوونەوە و سیما هاوبەشەکان بناسێنێت. زمانی جیاکار، ترپە و ئاوازی جیاکاری لێ دەبێتەوە. شێوەکانی دەربڕینیش لە ترپە و ئاواز وەردەگرێت. وەك فۆرم و پێکهاتەی ڕستە بەندیش جیاکارییەکان بەرەو چەندین ئاراستەی جیاکار ڕامانەدەکێشن و بە کارامەیی بە گەڕمان دەخەنەوە بە دوانەخستنی ژیان، کە ژیان خۆی کردەیەکی دواخراوە. خاوەن فۆرم و توانایەکی سەرسوڕهێنیشە.
سەنگێك هەیە ناوی مێژوو، هەموومان وەك شیر دەکوژێنێت، بۆی دەردەکەوێت چەندمان هەوێن دەبین و چەندیشمان هەڵدەبزرکێین

پەیوەستی

من چێژ لە سەردەمی خۆم، واتە: چرکە زیندووەکانی ئێستا وەردەگرم و بە ئاسە و دوورییەکی گەرم و ئاسوودەی دەزانم، ڕۆژ و ڕۆژگارەکانی تێدا بەناویەکدا دەچن و بەیەك دەگەن، خۆم فریو نادەم بە ڕابردوو و داهاتووەوە، ئەمە منی دوورخستەوە لەوەی شیعری خەسوورکردنەوە و هەڵوەستی دروستکراو بنووسم. ئەدەبێکی بە کاکە و زیندوو، لە گومانی ناڕوونی ڕابردوو و داهاتووەوە بەرهەم نایەت. لەم لەوردبوونەوەوە هەستم بە ژیان و هەڵبژاردنی شتەکانی دەوروبەر، پێکهێنان و شیکردنەوە هەڵوەستی وەرگرت. شەپۆلی هۆشیاری لە ناخمدا

خ□ی ه□□او□شت و ب□□گ□ی ئ□و□ی پیشان دا، ل□ ناختدا پ□یامب□ر□ك خو□قاو□ پ□ویستی ب□ د□رب□ین و نووسینی کت□ب□ک□ ب□ ه□مووان، کت□بی ب□ ه□مووانی من شیعر□، شیعری ب□گ□ردیش پ□یامی نیی□، ب□□ام مانا و سرووشی ه□ی□، وات□: ه□ست بک□یت شت□ك ه□ی□ و بیرت پ□د□کات□و□.

ل□و خر□شان□ی خ□ون و واقیع و ژیان داوایان ل□ گیانم کرد، پ□ویست□ ک□مان بک□یت□و□، خا□ی ب□ی□کگ□یشتنمان شیعر□. ف□زای زیندووی پ□یامب□ری□تی ل□ بوونم □سکا. گ□□ان□کی □یش□یی ل□ □وانین□ س□ر□تایی□کانم ب□رپا بوو، ب□□ام ل□ □ووب□□ووبوون□و□ی□کی گیانیی ی□ک□مین ئاماد□بوونی نووسین ل□ س□لیق□ و چ□ژمدا چ□خماخ□ی دا. خ□ی و□ك کات□کی ب□رج□ست□ ل□ بینین و نووسین پیشان دا. ژیان و م□رگم ل□ناودا کرد□ س□رم□شقی پای□داربوون.

سروشتی د□رب□ینیش د□گ□□□ن، ه□ند□ جار واقیع و ژیان ج□د□ه□□م و د□چم□ ناو خ□ون. ه□ند□ جاری دیک□ش خ□ون ج□د□ه□□م و د□چم□ ناو چرک□ زیندوو□کانی واقیع و ژیان. ئ□م ج□گ□□ک□کردن□ بیرکردن□و□ و گفتوگ□ و بینین و د□روونم ئازاد د□ک□ن و د□چم□ ناو ک□شی نووسین، وات□: د□زین□و□ی واقیعی نووسین. نووسینیش ل□ ه□موو شو□ن□کدا ه□ی□، ل□ ه□ند□ك شو□ندا ب□□ونی و ساد□یی، ل□ ه□ند□ شو□نی تردا ب□ نیمچ□ □وونی، ل□ ه□ند□ شو□نی تریشدا ب□ شاراو□یی. تا ل□ ب□شایی□کانیش پ□ویست□ شاعیربم، ل□ مردنیشدا و□□امی پ□داویستیی□ شیعریی□کان بد□م□و□. سوپاس ب□ خودا چار□نووسی ل□دایکبوونم ل□ و□ات□کدا بوو□، شیعری ت□دا شت□کی ج□وه□ری و خ□ش□ویست□.

س□نگ□ك ه□ی□ ناوی م□ژوو، ه□موومان و□ك شیر د□کو□ن□ت، ب□ی د□رد□ک□و□ت چ□ندمان ه□و□ن د□بین و چ□ندیشمان ه□□د□بز□ک□ین

□□خن□

نووسین ل□بار□ی د□ق□کانم □□کخراون، ئایا بوون□ت□ ه□ی□ك ل□ دید و دیدگایان□و□ ب□ خ□مدا بچم□و□، □□خن□ ئامراز□ک□ ب□ باش ت□گ□یشتن ل□ ئ□د□ب، ج□ر□ س□رل□ش□وان□ك ب□ خو□ن□ر ب□دی ناه□ن□ت. س□رب□خ□یی د□ق و خو□ن□ر گرینگ□، کرد□ی□کی شارستانی و زانستیی□، □□شنبیر س□داس□د خ□شحا□□ پ□ی، ب□□ام ل□و □□خنان□ی و□ك م□ب□ست □اید□ک□شم□ ناو ئ□و نووسین□و□ ی□ک□کیانم ب□ د□ستنیشان ن□کرا پسپ□□ان□ ل□ناو د□ق□کم ب□ پر□گرام□کی ئ□کادیمی، یان خ□یا□□کی داه□ن□ران□ کاری کردب□ت و ب□ش□ك ل□ کرد□ی □□خن□یی ل□ناو خ□یدا ه□□گرتب□ت. ک□م ئ□زموونی و ک□م و کورتیی د□قی منی خستب□ت□ ب□رد□م ک□م□□□ك نیشان□و□، یان خو□ن□ری خستب□ت□ خو□ندن□و□ ی□کی تایب□تیی□و□، ک□ پشت ب□ میت□د□کانی □□خن□گر بب□ست□ت.

ئ□و دیاردان□ وامان ل□د□ک□ن بپرسین، ئ□ر□ ئ□م نووسینان□ ب□

□□کـد□خر□ن. ه□قیق□ت ل□ کـو□ی□. ئایـا هیـچ ل□و نووسـ□ران□ی، ک□ □□شنبیریی خ□یان ئاماد□یی ل□ نووسین□ □□کخراو□ک□دا ن□بینیو□، توانیویان□ پ□یو□ندیی□کانی ن□وان د□ق□کانم بخو□نن□و□ و خ□یان ت□یدا ئاماد□ بک□ن ب□ کار□کی زانستییان□، ک□ توانای مان□و□ی ه□ب□ت، خا□□ك، یان چ□ند خا□□کی ق□ناع□ت پ□ک□ر بخات□ ناو گفتوگ□و□، ک□ م□ترسی ب□ت ب□ ئ□و بیرو□ا هون□ریيان□ی من پ□شک□شم کردوون، ئاراست□ و ب□وای ئ□د□بیی منیان پ□کهـ□ناو□.
□□خن□گرانی ئ□کادیمی و خ□یا□ داه□ن□ریش، توانیویان□ پانتایی□کی ه□میش□ ئاماد□ی ئ□زموونم پیشان بد□ن. ه□ستیاریی□کی قوو□ی ت□دا ب□ت ل□ناویدا ئاسوود□ بیر بک□م□و□ و پ□یو□ست بم ب□ خ□ونی نووسین.
ه□میش□ ب□وای□کی پت□ویشم ب□ جیهانی مندا□یی□و□ ه□ی□. ئ□و ه□ست□ پاک□ی ل□ گیانی مندا□یی□تی پ□رو□رد□ کراو□. ه□مان ه□ستی پاکیش ل□ سروشتدا د□جوو□□ت. مندا□ی و سروشت ناو□ند□کن ل□ ه□موو لای□ک□و□ ب□یان د□چم.
ل□ پ□یو□ندیی□ براد□ریی□کانم ب□ ه□موو ه□ست□کانم□و□ □□ز ل□ ب□رانب□ر د□گرم، ک□چی زوو ل□و□ حا□ی د□بم ب□رانب□ر پ□ویست□ و□ك گو□ز□کی پووچ ل□ ل□ژاییدا ف□□ بدر□ت. چ□ل□ک□ پشت و پ□ش و ت□نیشتی خ□ی د□بین□ت. خاو□نی بینین و م□ودای□کی ب□شوماریش□. ب□ پ□چ□وان□ی چ□ل□ک□ ی□ك ئاراست□ی بینینم ب□ ژیان ه□ی□. ئاراست□ی بینینی ه□قیق□ت و ب□رزایی □□شنبیری و داه□نان، پ□ی□□ویشی د□ک□م. چ زیان□کیش ب□و ه□ی□و□ پ□م بگات پ□ی ز□ر□رم□ند نابم.
دیارد□ی ب□زراو ل□ ئ□زموونی شاعیری□تیی من بیندراو□، ه□بوو□ ب□ نووسین□□ك بردوومی□ت□ ک□شک□□ان، دوای ماو□ی□کی ئ□جگار کورتیش ه□ر خودی ه□مان ک□سی خاو□ن ئاراست□ی ک□شک□□ان، بوونی ئ□د□بیمی □□ت کردوو□ت□و□، ک□ ئ□و ماو□ ئ□جگار کورت□ ناتواندر□ت و□ك گ□□ان و ئ□زموون ل□ دید و دیدگا ت□ماشا بکر□ت.
ئ□گ□ر نووس□ر خ□ی ل□ ئ□نجامی ئ□زموون و کارکردنی ل□ناو ئاماژ□ ئ□د□بیی□کاندا گ□یشتب□ت ب□و دوو ئاراست□ی□ی کارکردن□ و هاتب□ت□ س□ر □□شنایی باو□□□ك، و□ك ئاکامی و□رچ□رخان□ك بیر ل□ ئاست□کان د□ک□م□و□ و پ□ی خ□شحا□ د□بم. ئ□گ□ر مای□ی سوودو□رگرتن ب□ت، سوودیشی ل□ و□رد□گرم، ب□□ام ئ□گ□ر ل□ژ□ر چاو□وونی و □ازیکردنی دژ□کانم ئ□و ه□□گ□□ان□و□ی□ی کردب□ت□ داو و ه□□□ك و کرد□ی نووسینی ب□دوادا ببات، ل□وان□ی□ بتوان□ت ل□ ماو□ی□کی ئ□جگار کورتدا ب□ چ□ند ئاراست□ی□کی دیک□شدا ک□ش و نیشان□ و ئاراست□کردن و□ربگر□ت.
کاری □□خن□گر ل□س□ر ئ□م پای□ د□و□ست□ت س□نگی ئ□د□ب ل□ □□شنبیریی کوردیدا د□ربخات. ه□ند□ك نووسین ل□ ئاستی ه□ر□ ب□رز □ایانگرتووم. ب□گومان ئ□م□یان ز□د□□□یی ت□دای□. ه□ش□ ب□ ش□و□ی□ك دایپ□سیوم ل□

نزمترین ئاستی ئەدەبی دیاریکراوی کردووم. ئەمەشیان بێگومان ونکردنی ڕۆشنبیریی تێدایە.
خەشم لەو دوو بەرەی دژ بەیەکە باش حاڵیم، داهێنان لەو پاداشتە نییە، کە لە ڕەخنەگر، یان هێزی باڵادەستی سیاسی وەردەگیرێت. خورپەی دە فەرمانڕەوایی بەردەوامیی داهێنانە. دیارییەکە خودا و زمان ئەو خورپەی دڵەمان دەدەنێ و ئاشکرای دەکەن.
هیچ ڕستەیەك لەبارەی نووسینێك نامدرەوشێنێتەوە، ئەگەر هەست و دەروونی نووسەرەکەی تێیدا ئازاد نەبێت، تا سەر ئێسکان گیر بخوات لە خوێقاندنی دوو دیوی و کلکایەتی، لەگەڵ هەموو نووسینێکدام، تەنیا لەگەڵ ئەو نووسینەدا نیم ڕك و بوغز و تاکتیکی سیاسەت تێیدا دەستەڵاتدار بێت. ئەو نووسینانە هۆشیاریی ڕەخنەیان تێدا بەکار نایەت. زیاتر چاودێریی نووسین و هەڵکوتانە سەر و پەلاماردانن. ئەم جۆرە ڕەتکردنەوانەش تەنیا شکست بە خاوەنەکەی تۆمار دەکەن. شکستییەکەش دەبێتە بابەتی لادانی ڕەخنە لە میتۆدە ڕەخنەییەکان و ئەم و ئەو ڕازیکردن لەسەر ڕەنجی ئەو دەقانەی خاوەنی هەقیقیترین بنەمای شیعرییەتن.
هەندێك لە نووسینی بەزراو، یەك لەوانە لە ژمارە(126)ی هەفتەنامەی: (پاشکۆی عێراق – 28/2/1990)، بەناونیشانی: (عاجباتی هەشتەم لە جیهانی ئەدەبی کوردی)، بە شێوەیەکی گاڵتەجاڕانە ئاماژەیان بەو وێنە شیعرییە: (شەمەندەفەر گوێڵ بەڕێژەی مێژوو دەکرتێنێت) داوە.
لە ئایندەشدا گاڵتەکردن بە ئەزموونی سەرکەشان بەردەوام دەبێت. پێش منیش گاڵتە بە ئەزموونی سەرکەشانی دی کراون، دواتریش بوونەتە هەمایەکی ڕوون و زێر درەوشاوە. نموونە: گۆران، کە توانیویەتی سیمای داهێنانی تاقانەی خۆی دەربخات، چووەتە ناو هەندێك کەڵ و کەمەڵ، نیمچە ڕۆشنبیری کەم ئەزموون و ناڕۆشن بە: (هەلوور بەلوور تەکامە – زەرد و سوور و شەمامە) تانەیان لێداوە. لەبەر ئەوەی شیعری لە دەرەوەی ژیان دەرهێنا و کردی بە ژیان، ئاسۆ و دووری و پانتاییەکیشی بە خوێنەری نموونەیی جێهێشت. ئەم دەربڕینەیان وەك بەهانەیەك دەهێنایەوە، کە لەسەر ئەم کێشە خۆماڵییە سیماکانی شیعری کوردی دەرخستووە و بە کارامەیی و وردی هەوڵی تێگەیشتنی کێشە خۆماڵییەکانی داوە، من لێرەدا سەرنجەکانم دەرخستووە و لەم نەکۆڵیوەتەوە، واتە: ئەم دەربڕینەم تەنیا بۆ ڕوونکردنەوەیە.
بەهەرحاڵ ئێرە ئەو ڕێزدارانە کە بوون و لە مێژوودا چییان پێکرا.
لەمڕۆدا ئێمەمانان چەندیان دەناسین، وەك ڕەگ و سەرچاوەی چێژبەخش پەیوەندییە نادیارەکانی خەیاڵکردن و بیرکردنەوەمان لێك ئاشکرا بکەن. لە لێکجیابوونەوە و پێکەوەبوونیانیش هاوگونجانەیەك نیشان

بدەن، یان لە پانۆرامای داهێنان لە کوێندەر دەستنیشانیان بکەین. ئەوانەی هەقیقەتی داهێنانی مەزنیان زانیوە ئەوە دەزانن، کە (گۆران) توانی دیوانی نوێبەخشی شیعری کوردی بنووسێت، لەگەڵ تێپەڕینی ڕۆژگار پێگە و ناوبانگ و شاعیرییەتی زیاتر بدرەوشێتەوە لەوەی، کە خۆی لە ژیاندا مابوو، هەیبوو، کەواتە: بەرهەمهێنانی شیعری بێگەرد ئەفسانە و ئەفسوونی هەموو سەردەمەکان و بەگەڕخەری هێزی ژیانە. لێکدانەوەی شیعر، یەك لەو گوناهانەیە، کە لێخۆشبوونی بۆ نییە، لە لەدەستدانی ئەزموونی ئەستێتیکای بەشێك لە نووسینی کوردی، لە لێکدانەوەی ئەم وێنە شیعرییەم، بۆیە داوای بووردن لە گیانی بەهێزی ئەم گوناهە دەکەم، ڕەنگە خوێنەر هەندێك جار تێگەیشتنی بۆ دەق بگاتە ئاستی تێگەیشتنی نووسەرەکە و قووڵتریش بچێت.

دەقی من کەم تا زۆرێك هۆشیارییەکی جیاکاری هێناوەتە گۆڕێ و لەناو کلتووری کوردییەوە هاتووەتە بەرهەم، ڕەنگە هەیەکەشی ئەوە بێت ویستبێتم لەناو ئەم کلتوورەدا هەوڵ بۆ خۆبوونی خۆم بدەم. ئەم وێنەیەش بەرهەمی بیری گەرمی منە، خەیاڵی شاعیرییەتیم لە هێنانە پێشەوەی منداڵی تاقی کردووەتەوە.

یەك لە جەژنەکانی حەفتاکان، جەژنانەکانم پێنجا فلس بوو، لەگەڵ یەك لە کوڕەکانی مامم چووین پێنجا فلسەکەمان خستە سەر هێڵی ئاسنینی شەمەندەفەر بەو نیازەی، کە بەسەریدا بڕوات پێنجا فلسەکە گەورە دەبێت و فۆرمی سەد فلسی وەردەگرێت. بە ئەنجامی ئەو کردارە دەتوانین چێژ زیاتر لە جەژن وەربگرین. کەچی بە شێوەیەکی وا هەردوو دیوی پێنجا فلسەکەی سڕییەوە شوێنەوار و نیشانەی پارەی پێوە دیار نەما. جا شەمەندەفەر لە چێژی جەژنێك بێبەشی کردووم و چێژی ساتێك لە منداڵیی کوشتووم و نەفەسبڕ دنیای ئەفسووناوی دەستکاری کردم.

لەم وێنەیەدا سڕینەوەکەم وەك کاردانەوەیەك کار پێکردووە و جووڵاندووەمە. بەلای زۆرێك شەمەندەفەر هۆی گەیاندن و گەشت و خۆشحاڵی و بڕاچەی ئاواتە، بەڵام لە دید و دیدگای ئەو کاتی من وەك دڕندەیەکی ترسناك تەماشا دەکرا، هەروەها وەك وێنەیەکی ڕووبەڕووبوونەوە و گرژبوون بەکار براوە. شەمەندەفەر هاوتا کراوە بە کەسایەتیی دیکتاتۆر و جووڵێندراوە، کە نەشونماکردنی ژیان و زمان و نیشانە دەسڕێتەوە و دەوروبەرێکی نالەبار و بەربەستە بۆ گەشەکردن و پێشکەوتن.

هێزی خود لەم وێنەیەدا دەسەڵاتدارە، دەقئاوەزانییەکی نیشانەناسیشم لە نێوان هێزی نووسین و هۆشمەندیی کۆمەڵگادا دۆزیوەتەوە. دۆزینەوەی ئەم دەقئاوەزانییە لە کێشی ڕەخنەنووسێك نییە، کە

خاوەنی پرۆژەی دۆزینەوە نەبێت.
کات و شوێن و هەما و هێزی خودی چالاك لە دەربڕینەکانمدا وەنەیان زۆرە، بەڵام تا بەڕێی پێ سرووشی هەمەچەشنی مرۆق و شێوە و شێوازی تەقینەوەی خۆڕا.
لە بارخراپیی کێشە و گرفتی ڕەخنەی ئەدەبی کوردیدا، هەندێك لە نەوەی پێش خۆم و نەوەی دوای خۆمی گوێڕایەڵیان، بەهەوەی شانەیەکی لێك نزيك، نووسينم لەبارە ڕێکدەخەن. بە ئاشکراش کار بۆ ئەم هاوکارییەیان دەکەن. شانە دووبارەکردنەوەی ڕەفتاری خۆڕایەتییە، بەهەمان جۆر و دەستووری سەلەفیانە بەڕێوە دەچێت. هەر خەوندیدەیەك ئەفسانە و ئەفسوون و ناوەندێکی زاڵە و کاریگەرە لە نووسیندا، ئەو ئەقڵییەتە کۆنخوازانەی بەوایان بۆ بیرکردنەوەی ئەوی دی نییە. ترسی هەڵوەشانەوە وەك عەلیشیشی گیڤبووەوە دەیانباتەوە ناو قەبارەی سروشتیی خۆیان، کەواتە: دژایەتیکردنەکە بە سروشتی و تەمارکردنی ناکۆکیی ئەوی دی وەردەگرم. نووسەر بینینی ژیان و سەیری دنیاکردنی، بووە کۆنترۆڵکردنی ئەوی دی، لەگەڵ دەروون و بیرکردنەوەی خۆی گەیوەتە کۆتاییەکی بێزراو.
نووسەرەکیش لەگەڵ خودی خۆی گەیشتە کۆتایی، گوێنەتەڕێ و چەنەباز و منگەمنگکار و دەعبای پەلوپۆ شکاو و مردەخۆ، پەیوستە بچێت داوا بکات لە خانەی پیر و پەککەوتووەکان ناونووس بکرێت. بگرەو بەردەم لەگەڵ ئەوی دی نییە، بینینی ژیان و سەیری دنیاکردنم لەگەڵ دەروون و بیرکردنەوەی خۆمدا، هەمیشە لە ئەزموون و نیشانە ناسیدایە. شانە دەستکردی دەسەڵات و هێزی باڵا دەستی سیاسییە. کار پێکردنیشی بە نیازی ڕێ پێ بزرکردن و دووچاری گرفتکردنی ئەوی دی، خۆی ترسێکی کەمەرشکێنە لە ئەزموونی پڕ شایەن بە ئاماژە، باوەڕ پتەویشم بەهێزی خەونبینیم بە نوێبەخشی، وا دەبینم یەك یەك دەگلێن و ڕووبەڕووی داهێنان شەرمەزار و چاو بەرەوژێر دەبن. خاوەن پرۆژەش دەبێت بە خاوەنی ئەو سەروەرییە بێدەنگەی کە دەقە، هەروەها جیاکاریی نەوە جیاکارەکانیش بە دیاردەیەکی تەندروست دەزانم و ڕێزی لێدەنێم، بەڵام بێز لەو بارە ناسروشتییە دەکەمەوە لەسەر بنیادی ڕوانین دروستی ناکەن و ئیرەیی و حوکمی پێشینەی بە سوود بەڕێوەی دەبات. بە هیچ جۆرێکیش بیرم لەوە نەکردووەتەوە هەڵەی هاوبەشی خۆم لە شیعری کوردیدا جیا بکەمەوە، بەڵام هەردەم ئەو بیرکردنەوەیە دەمخواتەوە، کە هەنگاوێکی چوست و بنچینەیی دیکەبم لە ئەزموونی قەناعەت پێهاتووی خۆم. لە هەموو ناوەندێکی بە گێچەڵیش دوور دەکەومەوە، سەرگەرمی بەدیهێنانی خەونی نووسین دەبم، جۆشێکی خۆڕسك و لەخۆوە و باشم بە خوێندنەوە و نووسین لا پەیدا بووە. لەگەڵ ئەمەش: سەرجەم ئەزموونی هیچ شاعیرێکی کوردم بەدە

نەبووە، بەڵام شیعری تاك تاك و هەڵبژاردەم بەدڵ بووە و ماچم کردووە. ئەم بارەی خۆم بە ئەزموونی ئەوانی دی، بەهەمان چەشنیش لای ئەوانی دی بە ئەزموونی خۆم بە ڕەوا دەزانم.
لە سەرجەم دەقەکانیشدا ئاراستەیەکی خەونیم، یان نیمچە خەونیم دەربڕیوە، خەون سرووش و سروشتی پێغەمبەرانە، خودا دەیدات بە کەسی پەیامدار. من وەك كەسایەتی، خەونێكم لە شیعرەوە بەرهەمهاتووم، خەونیش ڕادەگەیەنم. نادیارییەك لە خەوندا هەموو گەمارۆکانی شکاندووە، نووسین ڕاوی ئەو نادیارییەیە. خەون درەوشانەوەی واقیعە، زمان لە دەقی خەونیدا ئامرازی گەیاندن نییە، ئامرازی سرووش و چالاکیی وێنە و ناسینی ڕەنگەکانە. ئاسانە بگەیت بە ئەوی دی، بەڵام ئاسان نییە بگەیت بە خودی وریای خۆت، کە گەیشتی بە خودی وریای خۆت، دەرەوە و ئەوی دی بەلاتەوە دەبنە شتێکی لاوەکی، یان زۆر لاوەکی. گەیشتووم بەو قەناعەتە ڕەهایە، تەمەن و کات هەر هێندە باروبوار و ماوەم دەدەن بزانم من چیم لە ژیان دەوێت، بە گرینگیشی نازانم، بزانم دەرەوە و ئەوی دی چییان لە من دەوێت.
ئیلتیزامم بە بڕوا هونەرییەكانی خۆمەوە هەیە، کلتووری نیمچە تایبەت بە خۆشم هەڵبژاردووە و کاری پێدەکەم. هەستیش دەکەم کۆمەڵگای ئێمە چووتە ناو نەریت و ڕابردووەوە، پێویستە دەربهێندرێت، مانەوەی توانا و ئەزموونی هەڵدەبزڕکێنێت و زیان بە گەشەسەندنی دەگەیەنێ و خەمڵیینی دوا دەخات.
لەو هەموو گەچەڵانەی پێم کراون، تەنیا وەك نموونە و ڕوونکردنەوە: تیشکێك لە یەکێکیان وەردەگرم و مەودایەك دادەمەزرێنم: لە 6/3/1985 لە هۆڵی بەڕێوەبەرایەتی ڕۆشنبیری خوێنەری هەولێر، یەکێتی نووسەرانی کورد – لقی هەولێر، کۆڕێکی شیعر خوێندنەوەی بۆ کۆمەڵێك شاعیر ڕێکخست، ڕێکخەر و کۆڕگێڕ: (محەمەد خدر مەولوود) بوو، من بەشی پێنجەمی (زەوان)م خوێندەوە. کۆپلەیەك لەم بەشەی خوێندمەوە ئەمەیە:
(من کەوتنی خۆم خۆش دەوێ
باوەشمی تێوەردەنم) زەوان: ل41
کۆڕگێڕ بەم کۆپلەیە کاریگەر بوو. تاسەی بەردەوامیشی بۆی هەبوو، هەر چەند جارێك یەکتریمان دەبینی باسی ئەم کۆپلەیەی دەکرد. ویستی کۆچیرۆکێك چاپ بکات. داوای لێکردم ئەم کۆپلەیە وەك کلیل بەکار بهێنێت و ناونیشانی کۆچیرۆکەی بکاتە (کەوتن)، لە کاتێکدا ئامادەبوو هەموو دەربڕینی ڕۆحی خۆی لەژێر کۆپلەیەکی زەواندا ناودێر بکات. دواتر ساردییەك کەوتە نێوانمان و زەوانیش وەك کتێب چاپکرا. لە ژمارە (15)ی ڕۆژنامەی: (ئاسۆ – 14/11/1989)، نووسینێکی لەبارەی زەواندا نووسی بەناونیشانی: (دەقی مردوو:

ز□وان = جل و ب□رگ = .)، کار□کی ب□ ز□وان کرد، م□گ□ر □□ش□ با ب□ داری ب□ری کردب□ت و ه□ر ئ□□□ا ئ□□□ا و د□ستنیشانکردنی چیی□تیی□کی دیاریکراوی بو□.

س□نگ□ك ه□ی□ ناوی م□ژوو، ه□مووم□ان و□ك شیر د□ک□و□ن□ت، ب□ی د□رد□ک□و□ت چ□ندمان ه□و□ن د□بین و چ□ندیشمان ه□□د□ بز□ک□ین

خو□ندن□و□

ش□وازی خو□ندن□و□ ب□ش□ك ل□ ب□های چ□ژی ل□ناو خ□یدا ه□□گرتوو□، س□ر□نجام ئ□م گواستن□و□ی چ□ژ□ش د□ب□ت□ ب□ش□ك ل□ □□شنبیریی گو□گر.

شیعر و□ك د□ق، شیعر و□ك ش□وازی خو□ندن□و□. دوو ی□ک□ن ل□ ی□ك س□رچاو□و□ پ□ر□یان ن□گرتوو□.

و□ك د□ق د□س□□اتی جوانی و بیرکردن□و□ ل□ چ□ژدا دروست د□کات.

و□ك ش□وازی خو□ندن□و□ش، د□نگ و جوو□□ و ئاوازی پیت و ه□ماکانی د□ست و □وخسار، □□□ی جوانی و بیرکردن□و□ د□گ□□ن و دروستی د□ک□ن.

ئ□زموونی شیعر خو□ندن□و□ی ناو ه□□ و ب□ر میکر□ف□نم ه□ی□، ب□□ام ش□وازی خو□ندن□و□ و د□نگ و جوو□□ و ئاوازی پیت و ه□ماکانی د□ست و □وخسارم پ□یو□ندیی خ□ی ل□گ□□ گو□گر ناد□ز□ت□و□، ن□توانینی گواستن□و□ی مانا و جوانی ل□ نائاگاییم د□جوو□□ت و م□وداکانی بیرکردن□و□ی خ□م ل□گ□□ م□وداکانی چ□ژی گو□گر س□رچاو□کانیان تا □اد□ و ئاستی □ژان□ ناوی□ك ل□□ك نزیك ناب□ت□و□.

ل□ 15/9/1985: (د□زگای □□شنبیری و ب□اوکردن□و□ی کوردی) نووسینگ□ی ه□ول□ر، ک□: (م□حموود زامدار) ب□رپرسی بوو، ک□□□کی شیعر خو□ندن□و□ی ب□ شاعیران: (فەرەیدوون عەبدول بەرزنجی و قوبادی جەلیزادە و ئیسماعیل بەرزنجی و محەمەد حوس□ن هە□ەبجەیی و من) ل□ ه□□ی ب□□□و□ ب□رای□تی □□شنبیری ج□ماو□ری ه□ول□ر □□کخست، من شیعری: (دابارین)م ت□دا خو□ند□و□. (حوس□ن عارف) س□رنووس□ری گ□قاری (کاروان) بوو، دوای ت□واوبوونی ک□□□ک□ ئ□م گ□ور□یی□ی نواند و ب□ بز□ی□کی باوکان□و□ شیعر□ک□ی ل□ و□رگرتم و ل□ ژمار□ (43) گ□قاری کارواندا ب□اوی کرد□و□. ئام□ژگاریشی کردم، ش□وازی شیعر خو□ندن□و□م باش نیی□. ئ□م ئار□زوو□ ل□ناخی خ□م بمر□نم، ک□ ل□ ب□ر میکر□ف□ن د□ربک□وم و بناسر□م. پ□ی گوتم: میکر□ف□ن ب□ گ□رانیب□ژ س□ک□ی تاقیکردن□و□ و خ□پ□شک□شکردن□، ت□ شاعیری و ب□ر□و شیعری جیهانبینی و ت□□امان د□□□ی. ل□م چوار شاعیر□ی تر، ک□ شیعریان خو□ند□و□ جیابووی. ل□م باروبوار□دا زمان و ش□وازت ب□ هون□ری ج□راوج□ر و قوو□بوون□و□ د□و□□م□ند بک□، بەردەوامبوونیش ب□ی سەلماندم ئەو چوار شاعیرە وەك سەرەتا و لە یەك شو□نپ□ مانەوە.

دوای ئ□م گ□ور□یی نواندن□ی ه□میش□ و□ك داه□ن□ر□ك و مر□ق□کی گ□ور□

تەماشام کردووە و ڕێز و شکۆیە لە نەوانمان بەردەوامی هەیە.
شیعر شوێنی ڕاستەقینەی گرتووە. چەبوونەوەی چێژی کۆمەڵگای کوردیش لە شیعردا بووەتە ناوەند. هیچ هونەرێکی دی هێندەی ئەم بەشە پەروەردەی چێژی کۆمەڵگای نەکردووە. هەندێك خورپەی بزربووی ناخ هەن، ڕەگەزەکانی دیکەی ئەدەبی نایدۆزنەوە. تەنیا شیعر لەباری درەوشانەوەیدا دەتوانێت بیاندۆزێتەوە. نووسین و هونەر ئاراستەیان بەرەو ژیان و چێژە، بەڵام کردەی داهێنانی پەتی، ستایشی ژیان نییە لە پێناوی چێژدا، تێڕوانینی نوێ لەبارەی ژیان و چێژ دەخوڵقێنێ و دەیکاتە قەناعەتی مرۆڤ، مرۆڤی نوێبەخش و بەخشندەش ڕازەکان دەدۆزێتەوە.
سەنگەك هەیە ناوی مێژوو، هەموومان وەك شیر دەکوڵێنێت، بۆی دەردەکەوێت چەندمان هەوێن دەبین و چەندیشمان هەڵدەبزڕکێین.
تێپەڕاندن
بە هیچ شێوەیەك بڕوام بە تێپەڕاندن نییە، بگرە بڕوام بە گەڕان و جیهانبینیی جیاکار هەیە. تا ئێستاش نەمتوانیوە بڕوا بەوە بهێنم: (نالی)، (باباتاهیر)ی تێپەڕ کردووە، هەروەها: (گۆران) جەستەی شیعری کلاسیکی بە تەواوی جێهێڵاوە. ئەمەمانیش خاڵی جیابوونەوەی ڕەهامان لەگەڵ نەوەی پێش خۆماندا نابێت. دەقئاوەزانییەکی بەهێز لە نەوان هەموو نەوەکاندا ئاشکرایە و لەوانەی دوای ئەمەمانیش بەردەوامی دەمێنێت. وا دەبینم هەر ڕۆژ و ڕۆژگارێك جیهانبینیی خۆی بەسەر کەسی خاوەن جیهانبینیی ڕۆشنکار و هەمای هەمەچێشن دەسەپێنێ. وەك چۆن هەموو وەرزێك بە فراوانی سەیری ئاو و هەوای تایبەت بەخۆی دەکات و دەیسەپێنێتیش، ئەم ئاو و هەوایەش کەم و زۆرێك کاریگەری بە بارستی خۆی بەسەر نەشونمای درەختەکان جێدەهێڵێت. ئەوەی تێبینیم کردووە نەوەی پێش ئێمە ستوونی ژیانیان هێنایە ناو شیعر و ئەزموونیان کرد. ئێمە ستوونی و ئاسۆیی و بازنەیی ژیان و خەیاڵ و خەونمان هێنایە ناو شیعر و فراوانتر ئەزموونمان کرد و درەوشاوە و دەوڵەمەندتر ناساندمان.
نەوەی دوای ئێمەش کۆمەڵێك جیهانبینیی زیاد دەکەنە سەر قەناغی شیعری ئێمە. ئەمە یاسای ژیانە و دەبێت قبووڵمان بێت. قبووڵکردنی ئەم هەقیقەتە ناوەندێکی چەسپاوە لە بڕوا بەخۆبوون و هەقیقەت بینین و دیاردەکانی پەیوەندیدار بە چییەتی بوونەوە.
پڕۆژەی تێپەڕاندنم نییە، زیاتر خەوندیدەی پێکهێنانی هێڵ و هەماکانی خەمم، شیعرییەت سیمای ڕوونی گشت نەوەکانە و شانەیەکی زیندووی زۆر قووڵە لە جەستە و پێکهاتەی مرۆڤدا.
دەقئاوەزانی دەتگەیەنێت بە فۆرمی ڕۆشنبیری و بیرکردنەوەی چالاك و دەتدرەوشێنێتەوە. ئەگەر ڕۆشنبیرییەك دەقئاوەزانی لەگەڵ گیانی

ب□ه□زی □□شنبیریی دنیا ن□ه□ن□ت□ ئاستی ه□ست پ□کردن، ن□یتوانیو□ ل□ پ□یو□ندی و گفتوگ□ و بیرکردن□و□ی ئ□وانی دیک□دا، بب□ت□ ک□سای□تیی□ك: بتوان□ت زانستی ژیان ک□ بکات□و□. □□شنبیریی□کیش ن□توان□ت بب□ت□ ک□سای□تیی□ك. زانستی ژیان ک□ بکات□و□، ل□ناو □□شنبیریی دنیادا خ□یان□ی باش ب□□□و□ ن□چوو□.
ل□ ب□رزبوون□و□ی ه□□ی هون□ری د□توان□ت ل□ناو □□شنبیریی دنیا نیشت□ج□ ب□ت و ل□ گ□□ان ب□ بن□□□تیش چالاك و ب□ره□مدار ب□ت، خ□س□□ت و ئاس□ی خ□بوونی بد□ز□ت□و□. چرک□ساتی ئاس□ی خ□بوونیش، چرک□سات□کی گ□رم و ئاسوود□ و ج□□ ل□ ژیاندا.
س□نگ□ك ه□ی□ ناوی م□ژوو، ه□موومان و□ك شیر د□کو□ن□ت، ب□ی د□رد□ک□و□ت چ□ندمان ه□و□ن د□بین و چ□ندیشمان ه□□د□ بز□ک□ین

ب□هر□
ل□ دام□نی ه□ر د□ق□کم، م□ژوو□ی□ك ت□مارکراو□، ب□□ی ب□وام ب□و□ ه□ب□ت نووسین ه□□چوون و کاتی تایب□تیی□، یان ب□هر□ و سرووش ماو□ی□کی دوور و در□ژ ب□رد□وام ب□شدار و هاوکارم بن ل□ نووسینی ب□ش□ پ□کهێن□ر□کانی د□ق. ل□و ت□م□ن□ی نووسینمدا، ک□ نزیک□ چار□گ□ س□د□ی□ک□ ب□کامی د□ ل□ناو سنوور□کانی ل□ هاتوچ□دام، ژیان هاند□ر و ه□کاربوو□ ب□ وز□ی خر□شان. □اوی چ□ند د□ق□کم کردوون، ئ□وان□ی نووسیویشمن ه□شتان ل□ نووسینیان ت□واو ن□بوویم□ و ن□گ□یشتووم ب□دوا د□شتنیان. ب□واشم وای□ ب□هر□ و سرووش کار ل□ ئاماد□بوونی نووس□ر د□ک□ن ب□ ک□شی خر□شان، ب□□ام و□ك هاند□ر و ه□کار و خورپ□ی□کی شاراو□ ن□ك شت□کی بن□□□تی و ت□واوکاری بنیادی ب□رد□وامیی نووسین، ل□ نووسیندا زیاتر ت□□امان و خ□ون و ئ□ست□تیکای ویژدانی، ب□ پل□ی ی□ک□م کاریگ□ری و ب□شداریی ب□رد□وامیم د□د□ن□. ناخی وریام ئاماد□ی بنیادی ب□رد□وامیی نووسین د□ک□ن.
س□ر□تاکانی نووسین ل□ ه□شیاری و یاداشت و خ□ونمدا ئاماد□ د□ب□ت. چاو□□وانی ک□شی نووسین د□کات. ل□وان□ی□ ئ□م ک□ش□ چ□ژب□خش□ شک□ و ب□هر□ و سرووشی نووسین ب□ت و بن□ماکانی ب□□□و□ ببات، ک□ ژیان و سروشت و د□ب□ر و□ك ت□ی□کی گ□ردوونی ببین□ و مام□□□ی ئ□ست□تیکی ل□گ□□دا بکات. تا □اد□ی□کی ز□ر باش نووسین پ□ویستی ب□ ژیری ه□ی□، تا د□ستت ب□س□ر ئامراز□ هون□ریی□کانیدا بشک□ت، ئ□فسان□ و ئ□فسوونی نووسین ب□ه□ی ب□هر□ی□کی پ□رو□رد□کراودا ب□ج□ به□ن□ت.
س□نگ□ك ه□ی□ ناوی م□ژوو، ه□موومان و□ك شیر د□کو□ن□ت، ب□ی د□رد□ک□و□ت چ□ندمان ه□و□ن د□بین و چ□ندیشمان ه□□د□ بز□ک□ین

خوێنەر

لەناوەوەی خۆم، بە بۆچوون و تێگەیشتنی زاهیدێك ژیانم هەڵبژاردووە و بە چاوی دەمار و خوێن و پشت سەیری تەواوی شیعری کوردی دەکەم، شیعری: زمان و ئێستێتیکی و مرۆڤدۆستانەشم خۆشدەوێت، شیعر وەك توانا و ئەزموون هەڵگری وزەی ژیانە. لەناو شیعریشدا ژیان دووچاری نەسرەوتن و هەندێك جەنگی پێویستی کردووم. بوێرییەکانی ڕووبەڕووبوونەوە بەرانبەر ئەو مەترسیانەی لە لەناوچووندا دەبن بە هەست، کتێبی دەگمەن. هەوڵ دەدەم تێیان بگەم، دواجاریش بیانووسم، ئەو ژیانەم لا جوان و پەسندە، هەست و خەون لەناو دەقی شیعریدا دەیکەنە ئاماژە و ئاخاوتن. لە ئاخاوتندا لە خاڵی هاوبەش نزیك دەبینەوە، یان دەگەین بە وەڵامێك بۆ ئاخاوتن. خەون و یادەوەری لە سێبەریدا بە یەکتری دەگەن و دەبن بە واقیعێك لە واقیعەکانی بوون. لە نێوان پەسندکردن و ڕەتکردنەوەی خوێنەرانی هۆشیار و خوێنەرانی ئاساییدا، نووسین لەکوێ خۆی دەدۆزێتەوە.
جیاکاریی نێوان خوێنەری زۆر و خوێنەر ئاشکرایە. قۆناغی شیعری کلاسیکی کوردی پڕ خوێنەرە، بەڵام خوێنەری نییە.
ئەو مشتومڕە لە نهێنیی ئەو دەقانەدا بە دەست دەکەوێت، وەك سەرچاوەی چێژبەخش پێویستمان بەخوێندنەوەیانە. پەیوەندییەکی دەخۆشکەریان لەگەڵ مووچڕك و تەزوو و خورپەی شاراوەی ناخ پێکهێناوە.
من یەك بەباری خۆم، کە پێستی دامدەگرێت و لە هەموو دنیا بێ ئومێد دەبم پەنا بۆ دیوانی: مەحوی، یان دیوانی: حاجی قادری کۆیی، یان دیوانی: گۆران، یان دیوانی: دیلان، یان کۆشیعری: ئەحمەد تاقانە … تاد، دەبەم. لە شیعری کوردیدا ئەمانە نموونەی دەگمەنن. ئامادەم دەکەنەوە بۆ گرینگیدان بە هەموو بوارەکانی ژیان، یان دەگەمە فۆرمی گەیشتن بە هەموو شتەکان و ناخی خۆم. هەر هەموو ئاستێکیش ڕێز لە ژیان دەنێت و هەوڵی بەرەو پێشەوە بردن و گەشەسەندن و بیرکردنەوەی باشتر دەدات، هەریەکیش بە تێگەیشتنی خۆی چێژی لێ وەردەگرێت. نووسەریش لەسەر بنەما و فراوانبوونی مەوداکانی زمان و هێشتنەوەی بە زیندووێتی ئەو متمانەیەی دەبێتە خەونێکی بەدیهاتوو، لە خەونەوەش دەست پێدەکاتەوە. من خەونم هەیە، لە خەونەکانمدا دەست پێدەکەمەوە و دەچمە ناو مەوداکانی بیرکردنەوە و نووسین.
سەنگێك هەیە ناوی مێژوو، هەموومان وەك شیر دەکەوێنێت، بۆی دەردەکەوێت چەندمان هەوێن دەبین و چەندیشمان هەڵدەبزرکێین

وشە

وشەی: خەون و منداڵی و مردن، بێئاگاییم دەجووڵێنن و لام دووبارە

د□بن□و□، د□ب□ت ل□ پ□ر□س□ندنی خ□یاندا قس□م ل□بار□یان□و□ ه□ب□ت و چوارچ□و□ی□کیان ب□ بگرم، ف□زا و □□گ□زی ئ□م وشان□ دیدگای منیان دیل ن□کردوو□، زیاتر ب□لای خ□یاندا ب□ک□شیان کردووم. ل□ناو مندا □□گیان وریای□ و ب□گ□ش□کردنم ناساندوون، ک□شوه□وان ب□ ئ□زموونی خ□ونیم، ل□ شیعردا ئیلتیزامم ب□ ف□زای بوون□و□ ه□ی□، ن□ك ف□زا و □□گ□زی هاند□ر و ه□کار. بوون ل□ د□قدا د□ب□ت□ ش□پ□لی مانا و جوانی و شیعریی□ت. شیعری من م□ب□ستی م□ژوویی ت□دا نیی□. دا□شتن□کی بوونی و گ□ردوونی و خ□ونیی□. کار ل□ناو خ□ون د□ک□م ب□ دروستکردنی جیهانبینی، خ□ون و مندا□ی و مردن پرسیاری ئ□ز□لین، ن□کراو□ و□□ام□کی □□ها ب□ پرسیار□کانی ئ□ز□لیی□ت بدر□ن□و□، ه□ر و□□ام□کی د□ب□ت□و□ ک□م□□□ك پرسیاری دیک□ ب□ ئازادکردنی واقیع. دووبار□ نیاز و ک□□ک□□□ی گ□□ان و د□زین□و□ گ□رم د□ک□ن□و□، د□مانخات□ ب□رد□م ئازادیی د□رب□ین و ه□کاری گ□□او، خ□ون و خ□یا□ و توانا و ئ□زموونمان د□جوو□□ن□ت، د□کر□ت ئ□م پرسیار□ دوابخر□ت ب□ دوای ک□تایی ز□وی، یان دوای د□زین□و□ی ب□ز□ی م□نالیزا و ب□ختیاری تا ه□تایی، ب□وا ب□ ب□ختیاری تا ه□تای□، کاریگ□رترین و ب□پیتترین ناو□ر□کی م□ژووی گیانی پ□که□ناو□.
س□نگ□ك ه□ی□ ناوی م□ژوو، ه□موومان و□ك شیر د□کو□□ن□ت، ب□ی د□رد□ک□و□ت چ□ندمان ه□و□ن د□بین و چ□ندیشمان ه□□د□ بز□ک□ین

لای□نگر

ب□لام□و□ گرینگ□ ه□موو ئاست□ك بب□ت□ لای□نگری د□ق□کانم، یان نا. ب□های د□رب□ینی ئازاد شو□نی نووسینی ل□ جیهان د□زیو□ت□و□، ب□ ت□واوی مانای ئازادی، ئازادیم ل□ ج□ری بیرکردن□و□ و هون□ر□ جوان□کان و چ□ژی نووسین ب□ خ□م دابین کردوو□، ئازادی ل□ناو ه□ستیاریی نووسین د□تو□نم□و□، ک□سی دوو□میش ب□ه□مان ئازادی ب□□□و□ د□چ□ت. منی و□ك نووسین ب□لاو□ گرینگ□، یان نا. ئ□و ق□ناع□ت□شی لا و□نا د□ک□م ب□ ه□موو توانای گیانی و ه□زی ئ□ق□یم□و□ ئاماژ□کان ب□ د□رب□ین و ناو□ندی ب□ره□مه□نان بگ□ی□نم، بار□کی گیانیش ل□ناو□ندی نووسین چ□ژی هاندانم د□گ□ی□ن□ت□ پل□ی توان□و□ و ت□ک□□اوبوون ب□ ز□ر□ك ل□ شت□کان. ه□و□یش د□د□م ژیانی چ□ژدار و ب□جوانی پ□یو□ست بخز□نم□ گیانی گ□ردوون و ئاد□میزاد□و□. گ□ردوون و ئاد□میزادیش بگ□□□نم□و□ باری ی□ک□مین ف□ین. ئ□ست□تیکای هاوب□ش و □□شنایی□کانی ناو د□ق د□ک□م□ هون□ری ل□کدان□و□ و ت□گ□یشتن ب□ پ□خشکردن□و□ی □□شنایی□کانی خ□یا□ و ئ□ند□ش□ی و□رگر. واب□ست□ی کلتووری پ□ چالاکیی کوردیم، ئ□و کلتوور□ی پ□یو□ندیی ب□ه□ر ه□موو ک□م□□گاو□ ه□ی□. ب□ره□می ه□شم□ندیی□تی، ک□وات□: ئ□م□ ناو□ر□کی

گشتیی کلتوورین. تەکەشانەکی سەخت دەکەم، ناوەرۆکەکی دەوڵەمەند و بە پیت و فەڕ بم.
کلتوور بەو بارە زیندووەی خوڵقاندوویەتی، بەناوبانگترین جۆری دەربڕینی ڕۆشنبیرییە. تا پاشەڕۆژەکی دووریش هەر بەو شێوە چالاکەی دەمێنێتەوە. مامەڵەی من لەگەڵ نووسیندا مامەڵەی ئیماندارە لەگەڵ خودا و سەرچاوە. خودا و سەرچاوەش دەبنە پرسیار و گفتوگۆ، پرسیار لە چییەتی بوون و نەبوون و شوێنەزا و گەردوون. دواجاریش دەمەوێت بزانم ئەو دەزینەوانە چین، کە پێیان گەیشتووم، پرسیار و گفتوگۆمان چۆن بوونەتە یەکانگیربوونەوەی ئاسۆکانی ناوەند و نووسینیان لەوە درێژ بووەتەوە.
سەنگێك هەیە ناوی مێژوو، هەموومان وەك شیر دەکوڵێنێت، بۆی دەردەکەوێت چەندمان هەوێن دەبین و چەندیشمان هەڵدەبزڕکێین

شێواز

جوانی لە سادەیی و قووڵبینییەوە دەخوڵقێت. لەڕێیش شتە سادەکان لەناو دەبا و دەی جوانی تێدا هەور ناکرێتەوە، شتە جوانەکان بە سادەیی دەوترێن. لە بەشێك لە بەرهەمی هەشتاکانم لە بنیادی قووڵەی تەمومژدا کارم کردووە، تەمومژ لە ئەنجامی جوانیی زمان دروست دەبێت، لەڕێیش لە ئەنجامی بنیادی ڕووکەش و هەڵەی زمانەوە.
نموونە: بێزمانێك، واتە: لاڵێك دەچێتە لای مرۆڤێك، داوایەك دەخاتە ڕوو. بێزمانەکە لای خۆی مانا و لێکدانەوەیەکی بۆ داواکەی هەیە و دەزانێت چی دەوێت، بەڵام لەبەر ئەوەی ڕوونیی زمانی نییە. ناتوانێت داواکەی لە بەرانبەر بگەیەنێت.
شاعیر هەن ڕوونیی زمان و جیهانبینییان نییە. لە دەروون و هەستی یەکئاستیی خۆیان مانایەکیان بۆ نووسینەکەیان داناوە، بەڵام ناتوانن ئەم مانایەیان بە شێوازێکی ڕوون لە بەرانبەر بگەیەنن، لەڕێی ئەم نەگەیشتنەیە. ژیان خۆی پڕە لە شێوازی گەڕان و جموجووڵ و هاندان و هۆکار، تەنانەت ڕەنگی سروشتیش گەڕان لە خودی خۆی پەروەردە دەکات. درەخت لە پارچە زەوییەکی بچووکدا کەشوهەوای نەشونما وەردەگرێت، هەموو ساڵێکیش گەڵاکانی خۆی لەناو دەدا و هەمای ڕوون و شێوازی گەڵا نوێیەکانی دەکاتە کردەیەکی ڕاست. یەك شێوازیش لە ئەزموونی خۆوندیدە و وەڵەی دەزینەوەی ژیانی بە پیتدا، دەسەڵاتدار نابێت. مانەوە و کارکردنیش لەناو شێوازێك ڕایەڵە و تانوپۆی داهێنان هەڵدەوەشێنێتەوە، هەموو سەربەخۆیی و دەسەڵاتێکی کەڵکەشیش زەوت دەکات، گیانی بەردەوامبوونیش دادەڕزێنێت. ئەو شێوازەی لەناوەڕاستی هەشتاکانەوە ئەزموونم کرد، هەوڵم دا لەو ئەزموونەدا کار لەناو مانای زمان بکەم و مانای بابەت بمرێنم.

ئەزموونێك بوو، ویستە هونەری و كەڵكێشییە زمانەوانییەكانم تێیدا پێشكەش كرد. دوای ئەم پێشكەشكردنەش خواستی گەڕان لەناوەوە هەژاندمی، هەستم كرد كارەكی دیكە هەیە بۆ كردن، دنیایەكی دیكەش هەیە بۆ بینین و شێوازی ژیان. كاتێك ڕێگا بەخۆم دەدەم ئەزموونێك واز لێ بێنم و سەرگەرمی ئەزموونەكی دیكە بم، دیارە وەك ئەزموون گەیشتوومەتە دوا ئاستی و لام تەواو بووە، ئەگەر لەناویشیدا بمێنمەوە دووچاری خۆدووبارەكردنەوە و پەككەوتە دەبم، خۆدووبارەكردنەوە و پەككوتەش كێشی نووسینم لەبەرچاو دادەخەن، لەو باروبوارەدا هێزی خود و هەستە كاریگەرەكانی مرۆڤی نوێبەخشیش بۆ جوانی و ژیان، بە كاریگەر دەبن.
سەنگەك هەیە ناوی مێژوو، هەموومان وەك شیر دەكەوێنێت، بەی دەردەكەوێت چەندمان هەوێن دەبین و چەندیشمان هەڵدەبزێكێین

ڕاگەیاندن
ڕاگەیاندن كەناڵە و ناوەندەكی خزمەتگوزارە بۆ كردەی ڕۆشنبیری. لەناو ڕۆژنامەوانیی كوردیدا گەیشتووم بە ئەزموونی بەپیتی زۆرێك لە نووسەرانی كورد و سوودمەند بوویمە بە بیر و بۆچوون و فۆرمەكانیان. لەلایەكی دیكەشەوە هەندەی لە بەشێك لە ڕۆژنامەوانی بە ناهەق لە بارەی منەوە نووسراوە، هەندە بەهەق لە بارەی ئەهریمەنەوە نەنووسراوە. سەرەڕای ئەمانەش بەبێ هیچ هەیەك بۆ مەبەست و هەڵەی دەستئەنقەست ناوم لە لێكۆڵینەوە و چاوپێكەوتنە ئەدەبییەكان دەسڕنەوە. بەشێك لە ڕۆژنامەوانیی كوردی هەوڵی تێدا دراوە هەقیقەتی شیعری من بشێوێنێت. لە ڕۆژگاری ژیاندا ئەوانەی لە چێژی باوخوازەوە تەماشای هەستە كاریگەرییەكانی ژیان دەكەن تاوانكارن، نوێبەخشەكانیش قوربانیی ئەو هێزە بادەستانەن، كە تاوانكاران دەجووڵێنن و ئامادەیان دەكەن بۆ بەجێهێنانی مەرام و تاكتیكە سیاسی و شكستە ئەدەبییەكانیان، دیمەنە سادە و كاریگەرەكانی ژیان وەردەگرم بۆ تێكەڵاوكردنی فۆرمەكانی گەیاندن چەند ئاستەكی زمانەوانیی شیعرییەتی تێدا دەكەمە ستوونی تایبەتكردن و دروشانەوە. وەك دەقی بۆ ئەدەببوو دیخەمە بەردەم كەمەڵێك نیشان و پرسیار، شتە سادەكانیش بەردەوام لە سرووتی تایبەتی و دانایی لەناو خوڵقاندنی نووسین زانیاریی ویژدانی و گەرمایی هەستەكانن. بوونمان لەناو خەیاندا لە پێناو ژیان و جیهانبینییەكی باشتر بەرجەستە دەكەن، تا لە ژیان كاریگەری و كردەوەی خۆیان نیشان بدەن.
سەنگەك هەیە ناوی مێژوو، هەموومان وەك شیر دەكەوێنێت، بەی دەردەكەوێت چەندمان هەوێن دەبین و چەندیشمان هەڵدەبزێكێین

تێڕامان

بێدەنگی لە قووڵایی نەزاندراودا پەیوەندیی دیکە لەگەڵ ژیان و بوون و گەردوون دەدۆزێتەوە، پەیوەندییە ساردبووەکانیشی لەگەڵ واقیع زیندوو دەکاتەوە. هەندێك شت لە واقیع وەردەگرێت، لە بیرکردنەوەی □□کی دەخاتەوە و ئامادەی گوتنی دەکات. پێکهاتەی سرووتی کەسایەتیم لە نیشتەجێبوون لەسەر زەمین بە خۆ گونجاندن لەناو سەرچاوەکانی ژیان وا هەڵکەوتووە. ئاخاوتن لەناو دەق دروست دەکەم. لە قسەکردندا خودی ئامادەکراو دێتە پێشەوە، لە ئاخاوتنی ناو دەقیش ئەفسانە و ئەفسوونی خودی وریا و هۆشمەند. ئەگەر زۆر بدوێم، تێڕامانی ناوەوەم دەکوژێت و بنیادی ئامادەبوونی بەردەوامیی نووسینم دەشڵەژێ، ئەفسانە و ئەفسوونی خودیشم بەتاڵ دەبێت. زۆر دوان تەنیا بۆ کەسی سیاسی گونجاوە، باروبوار بۆ گفتوگۆ لەگەڵ ئەویدی دروست بکات، نووسەریش باروبوار بۆ تێڕامانی تاکییەتی و هەستەکانی خۆی دەستەبەر دەکات. خۆم بە تێگەیشتن لە کرۆکی ڕۆژگار و بێباکی گرتووە، پرۆژەکانم بەهۆی زمان و ئەفسانە و ئەفسوونەوە پەرە پێدەدەم، نازانم ئەوەی نووسیومە باشە، یان نا. بەڵام بەو ڕاستییە گەیشتووم پێویستە لە هەوای تێڕامان و بێدەنگی بەردەوامبم، کە دەقی بێگەرد بێدەنگییەکی بەردەوامە.

بێدەنگی لای من مانا قووڵەکانی خەون و گەردوون ئاگادار دەکاتەوە و پرسیاری ژیان و بوونی هەیە و دەیکات بە توانا و ئەزموون.

سەنگێك هەیە ناوی مێژوو، هەموومان وەك شیر دەکوڵێنێت، بۆی دەردەکەوێت چەندمان هەوێن دەبین و چەندیشمان هەڵدەبزڕکێین

گفتوگۆ

هەمیشە خۆم لە گفتوگۆ و دیمانە ڕۆژنامەوانییەکان بەدوور گرتووە، ئەو دەسکەوتانەی لە بار و بواری شیعرەوە بە دەستم هێناون، دەکرێ بکرێنە جێگرەوەی هەموو گوتن و نووسینێکی دیکە. هیچ نیازێکی گوتنیشم نییە لە دیمانە ڕۆژنامەوانییەکان بیکەم بە ناوەندی دەربڕین و درکاندن. هەموو ساتە هۆشیاری و نهێنی و هەستکردنەکانی ڕایەڵ و تانوپۆی نووسینیان چنیوم، لە هەناوم خۆیان ڕاپسکاندووەتە دەرەوە و لە دەقەکانم درکاندوومن. خۆ تەرخانکردنیشم بۆ بەرهەمهێنانی دەق بەلاوە گرینگ و ناوەندە. دەق بنەمای پەیوەندییەکان جوان و فراوان دەکات، فۆرمەکانی دەروونیش دەگۆڕێت. سەرەتا شتە گشتییەکان دەدۆزمەوە. دواتر گیانی بزێوی شتەکان دەنووسمەوە و هەستی تێدا دەخوڵقێنم.

نووسین و قسەکردن لەبارەی شیعر بە کردەی دۆزینەوە تێناگەم، زیاتر گواستنەوە و گەیاندنە. هەوڵ دەدەم خۆمی لێ بپارێزم، لەگەڵ ئەوەش

لە هەموو بابەتێک پتر، تامەزرۆی خوێندنەوەی دیمانە ڕۆژنامەوانییەکانی شاعیرانی بە ئەزموون و ژینامەی کەسایەتییانم. تێڕوانین و زۆر وردبوونەوەش لە شیعردا دەمانباتەوە بۆ سەردەمی لەدایکبوونی یەکەمین مرۆڤ. نووسین ناتوانێت لەبارەی یەکەمین مرۆڤ ڕستەیەک، تەنیا ڕستەیەک بەهێز بکات، تەنیا لەرزەی گیان دەتوانێت لەناویدا وردبێتەوە و بگات بە باری تێڕامانی یەکەمین مرۆڤ.
سەنگێک هەیە ناوی مێژوو، هەموومان وەک شیر دەکوڵێنێت، بۆی دەردەکەوێت چەندمان هەوێن دەبین و چەندیشمان هەڵدەبزرکێین

تشرینی یەکەمی 2002 هەولێر

لەگەڵ عامە مەچۆ شامە!.. سەدیق سەعید ڕواندزی

بڕوانکەم، تاکی هیچ نەتەوەیەک وەک تاکی کورد (مەبەستم باشووری کوردستانە) هەڵگری هەندێک خاسیەت و تایبەتمەندی کۆمەڵایەتی و پەروەردەیی و کەسی سەیر و سەمەرە بێت. بە جۆرێک هیچ کرانەوە و پێشکەوتنێک، گۆڕانکاریی و هوشیارییەکی هزریی و کۆمەڵایەتی، ناتوانێت یاخود ئەستەمە کاریگەرییەتی لە سەر ئەو تایبەتمەندییانە، بە ئاراستەیەکی دیکەی جیاواز و نوێ دابنێت. یەکێک لەو خاسیەتانە، لاساییکردنەوە و شوێنکەوتن و مەدەڵخوازییە. لە باشووری کوردستان، هەرئەوەندە شتێک دەبێتە مۆد، ئیدی هەمووان وەک بە بەڕغا، چاو لە یەکتری دەکەن و لاسایی یەکتری دەکەنەوە. وەک ئەوەی دەڵێن:_(لەگەڵ عامە بڕۆ شامە) سەرنج بدەن، ئێستا وەرزشی شاخەوانی لە کوردستان بۆتە مۆدێل، لە پیرەمێردێکی هەفتا ساڵییەوە بیگرە، بۆ ئافرەتێکی سەد کیلۆیی، بۆ منداڵ و نەوجەوان و فەرمانبەر و نەخوێندەوار و سیاسی و کادیر و مامۆستای زانکۆ و پزیشک تا بە هەمووان دەگات. کەسانێک ئەو وەرزشە دەکەن، کە نەخۆشی (بەرزی پەستانی خوێن، پەرکەم، سستی گورچیلە، شەکرە، ڕەبۆ، دڵ) و چەندان نەخۆشی دیکەیان هەیە، لەکاتێکدا هەر کەسێک کەمێک هوشیار بێت، دەبێ بزانێت نابێ ئەو کەسانە ماندووبن، چونکە دەمرن. لەو ماوانەی ڕابردوودا،

چەندان کەس بە تەقینەوەی مین، هەڵدێران لە شاخ، نەرمەی دڵ، بەرزی پەستانی خوێن، نزمبوونەوەی شەکرە، لە میانەوەی ئەو بە ناو وەرزشە شاخەوانەیەی لە باشوور دەکرێت گیانیان لەدەستدا. بگرە کەسێک لە ڕواندز، لە شوێنێک بە هۆی شاخەوانییەوە بەرمین کەوت، کە دەیان ساڵە لەوێ گیرە. ئایا ئەمانە، نیشانەی ناهوشیاریی و نەزانین نییە لە کردنی کارێک کە هی خۆیان نییە. بێگومان لە هەموو دنیادا، وەرزشەکان تایبەتمەندن و هی هەموو کەسێک نین، مەگەر چەند محەمەد عەلی کلایی و زەیدان و مارادۆناو لە جیهاندا هەن؟ بەڵێ ئەوەی بە ناوی شاخاوانی دەکرێت، لە ڕاستیدا گاڵتەجارییەکە ئەوسەری دیار نەبێت. کە دێتە سەر هوشیاری تەندروستی، کورد هەموویان دەبن بە پزیشک. پێت دەڵێن: گەر دەتەوێت لەش ولارێکی ڕێک و ساغڵەمت هەبێت، ئەوا وەرزش بکە، شەکر مەخۆ، برنج مەخۆ، نانی سپی مەخۆ،،شیرینی و شوکولاتە مەخۆ! باشە، کەس هەیە ئەمانە نەزانێت؟ دواتر با بپرسین مرۆڤ ئەگەر ئەمانە نەخوات چی بخوات؟ مەگەر سندووقێک سێو، جەگەی سەد گرام گۆشتی ئاژەڵ دەگرێتەوە؟ مەگر دە کیلۆ لالەنگی، جێگەی جێگەی یەک شەکلاتەو چوکلێت دەگرێتەوە؟ کە دێتە سەر ئایین، هەموویان مەلای دوانزە عیلمن و خۆیان پڕ ئاییندارى برەفکتە، کەچی هەر ئەو کەسانە درۆ دەکەن، ناپاکی دەکەن، دوو ڕوو بە بەڵێن و هەڵپەرستن و بە ئارەزووی خۆیان نرخ نزم و بەرز دەکەنەوە. سەرنج بدەن، عەمەلە کردن بەتە مەدەل، هەرچی هاووڵاتی ئەم باشوورەیە، ڕووی کردۆتە ماڵی خودا. کەسانێک هەن، بە درێژایی ژیانییان، ناوی خوایان نەهێناوە، مەیان خواردۆتەوە، مەگەر خوا بزانێت چەند کاری خراپ و لادانییان بە درێژایی ژیانیان کردووە، کەچی لە ئاخیر و ئەخری عومریان، دوای ئەوەی دەزانن هیچیان پێ نەماوە و هەر دەمرن، دەگەڕێنەوە لای خوا، وەک ئەوەی ئاییندارى گاڵتەی منداڵان بێت! تۆ کە خەت پێ گەڕاوە و خوداپەرستە، بۆچی لە تەمەنی بیست ساڵی ناگەڕێیتەوە لای خواو لە تەمەنی هەشتا ساڵی ئەمە دەکەیت؟ باشە ئەو هەموو تەچووە مادییەی لە عومرە خەرج دەکرێت، قوتابخانە، بنکەی تەندروستی، باربەی منداڵانی شەهید و کەمدەرامەتی پێ بکرێت، خێری زیاتر نییە؟ هەمومان دەزانین لە ئایینی ئیسلامدا، سوننەت و واجب هەیە، واجبەکان دەبێ هەر بکرێن، بەڵام ئاساییە، زۆریش ئاساییە سوننەتەکان بە جێ نەگەیەندرێن، چونکە لە بەرنبەردا، مرۆڤ هیچ گوناهێکی بە نانووسرێت. کە دێتە سەر سیاسەت، هەموویان چاودێری سیاسین و دەبنە شرۆڤەکاری سیاسی لەم کەناڵە و ئەو کەناڵە. کە دێتە سەر پەرەپێدانی مرۆیی و پەروەردەیی خێزان و کێشە کەسی و تایبەتییەکان، هەمووان دەبنە ئۆشۆ. جوبران و لوقمانی حەکیم. ڕێنمایت دەکەن، وەعزت بۆ دەدەن و پێت دەڵێن بەختەوەر بژی، خەم

م□خ□، چ□ژ ل□ ژیان ببین□، ه□ست ب□ ئاسوود□یی بک□، ژیان ئ□و ساتان□ی□ ک□ تیایدا د□ژیت. ئ□وان□، ه□ند□ کا□فامن، نازانن خ□می ه□ر مر□ڤ□ک ل□ ناخی مر□ڤ□ک□ خ□ی دای□ و ک□س ناتوان□ت ل□ بری ک□س ه□ست ب□ خ□شی و کام□رانی بکات. ئ□وان□، ل□ س□نگ□ی ژیانی خ□یان□و□، ژیانی ئ□وانیتر د□بینن. د□ی باش□، ک□ د□توان□ت گ□شبینی و ب□خت□و□ری لای عاشق□ک دروست بکات، ک□ م□عشوق□ک□ی ل□د□ست داو□؟ ک□ د□توان□ت، درک ب□ خ□می گ□ور□ و پ□نهانی مر□ڤ□کی د□شکاو و ت□کشکاو ل□ خ□ش□ویستی بکات، ک□ د□توان□ت بب□ت□ ح□کیمی مر□ڤ□کی خ□مبار، ک□ دایک، برا، باوک، ئازیزترین ک□سی ل□ د□ست داو□! ب□□است، گا□ت□جا□ی ل□و ش□و□ی□، جگ□ ل□ ن□و ئ□م□، ل□ هیچ شو□ن□کی ئ□م دنیای□ ه□ی□؟ ک□س ه□ی□ ل□ ی□ک کاتدا، خ□ی ب□ ج□ر□ها ش□و□ بناس□ن□ت و نمایيشی ماسکاویی بکات؟ ه□ند□ک جار، ئ□م جا□□تان□ د□گ□ن□ ئاست□کی ه□ند□ کاریکات□ری، مر□ڤ نازان□ت پ□ بک□ن□ت یان بگریت! ل□و □□ژان□ی □ابردوودا، ل□ یادی □□ژی کر□کاراندا، و□ن□ی نووس□ر□ک ب□□اوکرای□و□ و ت□□□کانی ت□نیی□و□ ک□ گوایا کر□کار□، من نازانم ئ□و نووس□ر□ ب□ پیش□ چیی□، ب□□ام ز□رباش ئ□و□ د□زانم، ئ□م نووس□ر□، ک□م ب□رپرسی ئ□م ه□ر□م□ ه□ی□ ن□یبین□ت و ن□یناس□ت و ه□رکات□کیش ئار□زووی کرد ن□یانبین□ت. ه□ر ل□ س□ر□ک ک□مار□و□ ب□ س□ر□کی ه□ر□م و و□زیران و و□زیر و سکرت□ری حزب و تا ب□ ه□ر کادیر□ک د□گات. باش□ ئ□م□ ب□ کر□کار□کی داماو د□چ□ت□ س□ر؟ ئ□م نووس□ر□، ک□ی ئار□زووی کرد، ل□ شاش□ی تیڤی ئ□و ب□ ناو ک□نا□ان□ د□رد□ک□و□ت: ک□ ب□پار□ی دزراوی ن□وتی □□شو و □ووتانی ئ□م ه□ر□م□، پ□خشی ب□رنام□کانیان د□ک□ن و ل□ چرک□ی□کدا س□دان گ□□ا ل□ پ□خشی □است□خودا خ□رج د□ک□ن، ک□چی مندا□□ی پ□شم□رگ□ی□کیش، ل□ ژ□ر نایل□ن و ج□م□ل□ن و دار و پ□رتوودا د□ژیت. باش□ کر□کار□ک، ل□ خ□ونیش س□ر□ک ک□مار، سکرت□ری حزب، ست□دی□ی ی□ک ل□و ک□نا□ان□ د□بین□ت؟ ئیدی کو□وی ئ□م براد□ر□ ل□ کر□کار□کی داماو د□چ□ت؟ ب□ داخ□و□ ئ□م تایب□تم□ندیان□ و س□دان دیک□ی ن□شاز و ن□شیاو، ل□ مر□ڤی کورد ه□ن□ و د□رخ□ری ئ□و □استیی□ن، ک□ ئ□م□ ت□نها ب□ ناو پ□شک□وتووین، د□نا ه□شتا ز□رین□ی ه□ر□ ز□رمان، ب□ ئ□ق□ی س□د□کانی ناو□□است بیر د□ک□ین□و□. مر□ڤ هیچ کات□ک ناب□ت ل□گ□ عامی بچ□ت□ شام□، ه□موو جیاوازیی□کان، داه□نان□کان، ئاگایی و هوشیاریی و درککردنی تاکان□، ل□و□ س□رچاو□ د□گرن، ک□ مر□ڤ خ□ی ل□م□گ□ل جیا د□کات□و□، ل□د□ر□و□ی کولتووری باو□، ه□□گ□ی ه□مان ع□ق□یی□تی □□ش□کی و ه□موو□کی نیی□، ب□□ام مر□ڤ چ کات□ک د□توان□ت ب□م ش□و□ی□ ب□ت؟ ب□گومان ک□ هوشیار بوو□ و□، ک□ خو□ندیی□و□، ب□ی□ گرنگ□ مر□ڤ ه□میش□ هاوش□و□ی ه□مووان ن□ب□ت و ه□رگیز ب□وای ب□و پ□ند□ی س□ر□و□

نبت.

حقیقتی ئردغان.. گران هبجیی

[ب ئو مسومان کوردی هموو کورد دکات قوربانی تورککی مسومان، ب هودارانی ئردغان ل باشوور]

ئردغان ئو کسی ک زیرکان ئیسلام ب برژوندی خی و حیزبکی بکاردهنت، ئیدی ئم برژوندی چنی خواست، ئو خی لگیدا دگونجنت ، با ئگر لسر حسابی ئاینکیشی بت.

بنمون لم ماویدا ئردغان پنای ب چند کردیک بردوو ک بهیچ جرک لگ قناعتی ئاینی و پرنسیپی ئیسلامیدا یکناگرنو ، بام ئو چاوی ل برژوندی خی و حیزبکیتی نک برژوندی ئاینی.

- چند ساک بوو پیوندی نوان تورکیاو ئیسرائیل تکچوبوو ، هردوولا یکتریان ب پشلکاری مافی مرڤ تاوانبار دکرد، ل بهی نزیکبوونوی هبژاردنکانی تورکیا کساک کمتری ماو ، و بم بستی برزکردنوی کرڤی حیزبکی، ئردغان چندین هنگاوی نا ، یکک لوان ئاساییکردنوی پیوندیکانیان بوو لگ ئیسرائیل ، ئم هنگاو کووتووپی ئردغان ب ئیسرائیلیکانیش جگی سرسومان بوو .
+تورکیا یکم دوتی ئیسلامی ک ئیعترافی ب ئیسرائیل کردوو.
+تورکیاو ئیسرائیل گورترین ئاوگی بازرگانی ل نوانیاندا هی ک سانا ب چندین ملیاردلار دخمنرت.
+گشتیارانی ئیسرائیلی ب تورکیا سانا ل نیوملین گشتیار تپددکات.

+مەزنترین کارگەی درووستکردنی کەرەستەی سەربازی ئیسرائیلی لە تورکایە.
+تورکیا گەورەترین هەناردەکەری چیمەنتەیە بە ئیسرائیل [کە بە بیناکردنی مستەوتەنەکان بەکار دەهێنرێن]
+ناوی تورکیا لەناو ئەو وڵاتانەدا {نیە }کە لەڕووی داراییەوە کۆمەکی فەلەستینیان کردووە.
+ئەردۆغان یەکەم سەرۆکی مسوڵمانە کە مەدالیای [جوامێری ئیسرائیلی] پێبەخشراوە.
+ئەردۆغان یەکەم سەرۆکی وڵاتێکی مسوڵمانە کە زیارەتی گۆڕی دامەزرێنەری بزافی زایۆنزمی{ تیودۆر هەرتزل} ی کردوە .
+ئەردۆغان یەکەم سەرۆکی مسوڵمانە کە تا ئێستا [٥] جار سەردانی ئیسرائیلی کردوە.
▪ سەفەرکردنی هاوڵاتیانی ئیسرائیلی بە تورکیا بە ڤیزەیە ، بەڵام بە فەلەستینییەکان [ئەگەر ڕێگەیان پێبدەن] ئەوە بە ڤیزەیە،
+دەمێک ئەردۆغان کووفیەی{جامانەی} ی فەلەستینی لەمل نابوو ، لە بەردەم میدیاکاراندا گووتی [قودس هێڵێی سوورە]و بەرەنگاری هەر وڵاتێک دەبینەوە باڵوێزخانەکەی بگوێزێتەوە بۆ ئەو باژێڕە ، بەڵام هەر زوو لەو قسەیە پەشیمان بوویەوە ، بەوەی بە فەرمانی خودی خۆی کۆمپانیای{لیماک}بەگوژمەی [٢١] ملیۆن دۆلار ، درووستکردنی بینای {باڵوێزخانەی ئەمریکای لە قودس} لە ئەستۆگرت.شایانی ئاماژەیە خاوەنی ئەو کۆمپانیایە[نیهاد ئۆزدمیر] ە کە دەستێکی نزیکی ئەردۆغانە،هاوکات زاواکەی ئەردۆغان[بیرات بەیرەق] و [بن علی یەڵدرم] پشکیان تێیدا هەیە.
بەمەش تورکیا بووە سەرمەشقی هەموو وڵاتانی جیهان کە دەستی بۆ کارێکی هەستیار و مەترسیدار برد ،هاوکات دۆستایەتی و دڵسۆزی خۆی بە ئیسرائیل سەلماند.
+لە تورکیا ٢٦ قاعیدەی عەسکەری ناتۆ هەیە.
+تورکیا تاکە وڵاتی ئیسلامییە کە بەفەرمی ڕێگەی بە هاوسەرگیری هاوڕەگەزبازەکان داوە.
+تورکیا تاکە وڵاتی ئیسلامییە کە [کەناردەریای نوودیست]ی هەیە،واتە ڕووتبوونەوەی تەواو .
+تورکیا تاکە وڵاتی ئیسلامییە کەدژی قورئان وبنەماکانی ئیسلام کاری کردوە ، بەوەی فرژنی تێیدا قەدەغەیە .
+یەکەم دەوڵەتی ئیسلامی تورکیایە کە بەفەرمی ڕێگەی بە لەشفرۆشی داوە.

+ژمار□ ئ□و ما□□ان□ی کاری ل□شفر□شیان ت□دا د□کر□ت ل□ س□رانس□ری تورکیادا پتر ل□ {٢٠٠٠٠} ما□□.
+داهاتی سا□ان□ی تورکیا ل□ بواری ل□شفر□شیدا [چوار ملیار د□لار□]
+ئ□وان□ی کاری ل□شفر□شی د□ک□ن ب□ گ□واد□کانیش□و□ ژمار□یان [٣٠٠٠٠٠]ک□س□.
+٢٦٥ کارگ□ی درووستکردنی ماد□کحولی□کان ل□تورکیا ه□ی□ .
+د□رکردنی ئیخوان□کانی میسر ل□ تورکیاو داخستنی بار□گاو میدیاکانیان ، ب□ د□نگی مسو□مانانی جیهانی ل□ک□وت□و□ ب□کوردیش□و□.

+ئ□رد□غان ،و□ک ئامراز□ک ئاین ب□ گ□وجاندنی کورد□ ئیماندار□کان ب□کارد□ه□ن□ت، ب□تایب□تی ئ□وان□ی ئ□رد□غان ب□ خلیف□ی نو□ی موسو□مانان د□زانن.
+ل□کن ئ□رد□غان ه□موو کورد دوژمن و ن□یارن ،ئیدی با مسو□مانی ع□یار ٢٤ ب□ت،و□ک ع□لی ق□ر□داغی و هاو فکر□کانی.

گ□ر ئ□م ح□قیق□تان□ ل□ک□ن ه□ند□ک کا□فامی ئیسلامی باشوور نو□بن، ئ□و□ ب□د□نیایی□و□ ب□ دوونو□ژی ئ□رد□غانی ن□ژاد پ□رست و فاشست ل□خشت□ براون.
+گ□ر پرسیار ئ□و□ ب□ت ئ□ی ب□چی ل□گ□□ ئ□م ه□موو ف□زاح□ت□شدا ه□شتا ئیماندارانی باشوور س□رس□ختان□ داک□کی ل□د□ک□ن؟
+ب□ب□چوونی من و□□ام□ک□ ئ□و□ی□ ،ئ□و ج□ر□ کورد□ ئیماندارن□ ب□یاریان داو□ گ□ر ف□زیح□ت□کانی ئ□رد□غان ل□و□ش زیاتربن ، ه□ر داک□کی ل□د□ک□ن و و□ک ئیماندار□کی ب□گان□پ□رست و خ□فر□ش بم□نن□و□ ،ک□ ئ□م□ش لادان□ ل□پر□نسیب□ ئ□خلاقی و ن□ت□و□یی و نینسانی□کان.
ئاشکرای□ کوردی مسو□مانی حیزبی و غ□یر□ حیزبی نیشت□ج□ی باشوور ه□ستی ن□ت□وای□تی و مر□ڤد□ستی ل□کن ز□رب□یان غائیب□ ،ئ□وان□ ئازاری مسو□مان□کی ف□ل□ستین یا بورما [ک□ د□نیام ز□رب□یان نازانن ب□رما د□ک□و□ت□ کو□و□] ک□ ه□زار□ها کم ل□مان□و□ دوور□ ،ه□ستیان د□بزو□ن□ت و داک□کیان ل□د□ک□ن و فرم□سکیان ب□د□□□ژن،ک□چی ل□ئاست ئازار و م□ین□تی و چ□وساندن□و□ی کوردانی باکوور و □□ژئاوا { ک□□وکو□رولا□ن} ،د□توانم ب□□م ب□کار□ نائینسانی□کانی ئ□رد□غان دژی هاوزمانی خ□یان خ□شحا□ن و خ□نی د□ب□ن.
س□رنج/ سا□ی پار ک□تایی مانگی {٨} ئ□م باب□ت□م ب□ ناونیشان□کی دیک□ نووسی، ک□ ئاراست□ی علی ق□ر□داغیم کردبوو.ه□ست د□ک□م دووبار□ پ□ست کردن□و□ی ل□م د□خ□ی ئ□ستادا ک□[ه□□بژاردن□کانی

تورکیا] ب□□□و□ی□، ب□ پ□ویست د□زانم.
جگ□ل□و□ی ناونیشان□ک□یم گ□□ی ،هاوکات کوورتم کرد□و□و ل□ه□ند□ک شو□نیش د□ستکاریم کرد.

ه□□بژاردنی تورکیا و ئ□نجام□کانی، ئ□ر□گان یان کلیچدار؟.. لوقمان ئاب□اخی

ه□□بژاردن□ک□ی ئ□مجار□ی تورکیا، ب□تایب□تی ب□ س□ر□کای□تی، ک□ ی□کش□م□، ١٤ مایسی ٢٠٢٣ دا د□کر□ت ل□ ه□ر س□ ئاستی ناوخ□یی، ه□ر□می و تا□اد□ی□کیش ن□ود□و□□تیدا بای□خ□کی ز□ری پ□دارو□.
وا ب□ بیست سا□ د□چ□ت ئ□رد□گان، ل□ پ□شدا و□کو س□ر□کو□زیران و دواتریش و□کو س□ر□کک□ماری تورکیا، حوکمی کردوو□ و ئ□ستایش س□رباری ئ□و□ی ک□ ت□ندروستی باش نی□، ب□□ام ل□ ک□ب□ک□ی ئ□م ه□□بژارن□یشدا ب□شدار□ ب□ در□ژ□پ□دان ب□ پ□ستی س□ر□کک□ماری تورکیا.
ل□ ل□ک□□ین□و□ی□ک□ی ن□ردی□ک م□نیت□ر ک□ ل□ ٢٥/٣/٢٠٢٣ دا ب□اکراو□ت□و□، د□ریخستوو□، □□ج□ب ت□یب ئ□رد□غان، س□ر□کک□ماری تورکیا ن□شت□رگ□ری ب□ لابردنی و□ر□م□کی ش□رپ□نج□یی ب□ کراو□ و تووشی ن□خ□شی س□رئ□ش□ بوو□، ل□ن□و ئا□□زیی□ ت□ندروستیی□کانی دیک□یدا، ه□ند□کجار □□فتاری نا□□ک و ت□قین□و□ی توو□□یی و ل□دوان□ ناک□ک□کانی ل□ د□رک□وتن و گفتوگ□کانیدا ه□ست پ□د□کر□ت.
ئ□و ل□ س□ر□تای د□ستب□کاربوونیدا و□کو س□ر□کو□زیران، ب□ چ□ند ه□نگاو□کی ئ□ر□نی د□ستی ب□ کار□کانی کرد ک□ ب□ ماو□ی□ک س□قامگیری ئابووری و سیاسی ل□ ناوخ□دا دروستکردبوو. ن□یار□کانی و وو□اتانی □□ژئاوایشی ب□و□ د□نیاد□کردو□ ک□ سیاس□تی□کی دیموکراسی، لیبرا□ی و ئایینی□کی میان□□و پیاد□د□کات. ب□و ش□و□ی□ ناوخ□ و د□ر□و□یشی د□نیاکرد□ت□و□ ک□ ئ□و س□رچاو□ی ئارامی و س□قامگیری ئابووری، سیاسی، ئ□منی وک□م□□ای□تی د□ب□ت ک□ دوایی د□رک□وت ئ□م□ ت□نها فریودانی ناوخ□ و د□ر□و□ی تورکیا بوو□ ب□ □□گ داکوتان و ب□ه□زکردنی د□س□□اتی حوکم□ک□ی□تی ب□ گ□یشتن ب□ ئامانج□

□است□قین□کانی.
ب□□ام ئ□رد□گان و □ژ□م□ک□ی ئ□ستا س□رچاو□ی نائارامی، پش□وی وناس□قامگیرین ن□ک ت□نها ل□ ناو تورکیادا ب□□کو ل□ ناوچ□ک□ و ل□ جیهانیشدا.
گوتاری سیاسی ئ□رد□گان ل□ س□ر□تادا و ل□ سا□ی ٢٠٠٠ □و□ گوتار□کی ک□نس□رڤ□تیڤی، نیمچ□ ع□لمانی و نیمچ□ لیبرا□ی بوو و□ ب□□□نی (سفر گرفت)ی دابوو ل□ ناوخ□ و د□ر□و□ی تورکیادا. ب□□ام ل□ دوای ٢٠١٠ □و□ گوتارک□ی د□گ□□□ت ب□ گوتار□کی ئایینی توند□□و و ش□ڤینی□کی ن□ت□و□ پ□رست و □□گ□زپ□رست ک□ ب□رگی ئیخوانی ئیسلامی ب□ ب□ردا کردبوو.
ئ□گ□ری ه□ر□سی ئ□رد□گان و □ژ□م□ک□ی سا□ ب□ دوای سا□ و□ ب□ه□ی سیاس□ت□ چ□وت وه□□□کانی ئ□رد□گان و ل□شکرک□شی□کانی و ش□□□نگ□ز□کانی ب□رد□وام ل□ ه□□کشاندا بوو□.
ه□رچ□ند□ ئابووری تورکیا ل□ د□ سا□ی ی□ک□می حوکم□انی□ک□ی ئ□رد□گاندا گ□ش□ و ب□ر□و پ□شچوونی ب□ خ□ی□و□ بینیو□، ب□□ام ل□ د□ی□ی دووه□می حوکم□انی□ک□یدا ه□موویانی ل□ د□ستداو□ و □ووی ل□ ه□□د□رکردوو□.
ئ□مان□ی خوار□و□ مشت□کن ل□ خ□رواری شکست□کانی ئ□رد□گان ب□ه□ی سیاس□ت□ چ□وت و ش□□□نگ□زی□کانی□و□:
١- خراپبوونی باری ئابووری ک□ ب□رزبوون□و□ی ه□□ئاوسان ب□ه□ی□و□ ب□ □□ژ□ی ٨٠٪ ل□ س□دا ه□شتا زیادی کردوو□. ئ□م □□ژ□ی□ ئ□و□ی□ ک□ حوکم□ت□ک□ی ئ□رد□گان خ□ی دانی پیاناو□ ب□□ام چاود□ران □□ژ□ی ه□□اوسان□ک□ ب□ دوو ئ□و□ند□ی ئ□و □□ژ□ی□ زیاتر م□زند□ د□ک□ن.
٢-داب□زین و ها□□ی لیر□ی تورکی ک□ ب□هاک□ی ل□ سا□ی ٢٠٠٥ دا ب□رامب□ر ب□ د□لار ل□ ١،٥ وات□ ل□ لیر□ نیو□ک□و□ گ□یشت□ س□روو ١٩،٥ ن□زد□ لیر□ و نیو ل□ سا□ی ٢٠٢٣.
٣- ب□ کوشتدانی ه□زاران □□□□ی تورکیا ل□و ج□نگ□ در□ژخای□نان□ی ن□وان سوپای تورکیا و ه□ز□کانی پ□ک□ک□ ک□ ب□ د□نیایی□و□ ب□رد□وام چار□س□ری ئاشتیان□ بوونی ه□بوو□ ک□ ئ□رد□گان ب□ هیچ کل□ج□ک ئاماد□گی دیال□گ و چار□س□ری ئاشتیان□ ل□ ه□گب□ک□یدا ن□بوو□.
٤-ب□فی□□دانی کات، ووز□ و □□نجی حوکم□ت□کانی پ□ش خ□ی ب□ چوون□ ناو ی□ک□تی ئ□وروپاو□ ب□ دوورک□وتن□و□ ل□و ئامانج□ و ناشرینکردنی تورکیا و بوون□ ه□کاری پ□راو□زبوونی تورکیا ل□ م□حف□لی ن□ود□و□□تی.
٥- ب□فی□□دانی س□د□ها ملیار د□لار ب□ه□ی در□ژ□دان ب□ ش□□□ در□ژخای□ن□ک□ی ل□گ□□ پ□ک□ک□ و□ ل□شکرک□شی□کانی تری ب□ داگیرکردنی خاکی سوریا و لیبیا ک□ ئ□گ□ر ئ□و پاران□ ب□ ئاو□دانکردن□و□ی

تورکیا و خۆشگوزەرانی هاووڵاتیەکانی تورکیا بەبێ جیاوازی تەرخان بکرایە، لیرەی تورکی ها□□ی نەدەکرد و ئابووری تورکیا ئابووریەکی بەهێز دەبوو وە ئەگەریش زۆر بوو کە ئێستا تورکیا ئەندامی یەکێتی ئەوروپا بووایە.

٦- ڕێژەی بێکاری و هەژاری گەیشتۆتە بەرزترین ئاستە کە خەڵکی تورکیای تەواو تووڕە و بێزارکردووە لە ئەردۆگان و دەسەڵاتەی کە هۆکاری ئەو بێکاری و هەژاریەی ئێستای خەڵکی تورکیان.

٧- لە کاتێدا پتر ٥٠٠٠٠ پەنجا هەزار هاووڵاتی تورکی گیانیان لەدەستداوە و پتر لە ملیۆنێک هاووڵاتی ماڵ و کەسانی نزیکیان بێ هۆی بوومەلەرزەکەی ٦ ی شوباتی ئەمساڵەوە بێلانە و ماڵ و دەرەتان، بوون کە هۆکاری سەرەکی هەرەسهێنان و ڕووخانی زیاتر لەو ١٧٠ هەزار بینایە لەو ١١ پارێزگایەدا دەگەڕێتەوە بۆ کەمتەرخەمی حوکمەتەکەی ئەردۆگان لە چاودێری و سەپاندنی یاسا و جێبەجێکردنی ڕێساکانی تایبەت بە سەلامەتی خانووبەرە. کەچی ئەردۆگان خۆی لە کۆشکەکدا دەژی سەدان ملیۆن دۆلاری تێچووە، خاوەنی فڕۆکەی تایبەتە کە پتر لە ٤٠٠ چوارسەد ملیۆن دۆلاری تێچووە وە مووچەکەیشی لە ٨٨،٠٠٠ هەشتاو هەشت هەزار لیرەوە بووە بە ١١٩٠٠٠ سەدونۆزدە هەزار لیرەی تورکی.

٨-ئازادی ڕادەربڕین و پرەس لە نزمترین ئاستدایە بەشێوەیەک کە تورکیا ئێستا یەکێکە لە خراپترین وڵاتەکانی دنیا بۆ ئازادی پرەس و ڕادەربرین. وەکو سەرچاوە باوەڕپێکراوەکان ئاماژەیان پێکردووە، تورکیا تەنها لە پێش ئەفگانستان و کۆریای باکوورەوەیە لەو بوارانەدا.

٩-ئیفلیجکردنی سیستەمی دادوەری و دەستوەردانە کاریانەوە، دەرکردن یان پەراوێزخستنی دادوەرە بێلایەنەکان و وە دامەزراندنی زۆرێک لەو دادوەرانەی کە تەنها وەلائیان بۆ خۆی هەیە. ئەردۆگان بەردەوام ئەم دادوەرانەی بەکارهێناوە بۆ جێبەجێکردنی ئەجێنداکانی خۆی و شەرعیەتدان بە زیندانیکردنی هەزاران کەسی بێتاوان کە بە تاوانی دروستکراو، فابریکەکراو، وە بەحوکمی ناڕەوا و نادادپەروەرانە حوکمدراون و زیندانیکراون.

١٠- پێشێلکردنی مافی مرۆڤ و ڕێزنەگرتن لە ڕێکەوتننامە نێودەوڵەتیەکان.

١١- پێشێلکردنی سەروەری وڵاتانی دراوسێ و نادراوسێ، داگیرکردنی خاکی ئەو وڵاتانە و گو□ن□دان و ب□□□زیکردن بە یاسا نێودەوڵەتیەکان.

١٢-دەرچوون لە پەیماننامەی ئەستەنبوڵ کە پەیوەستە بە مافی ئافرەتەوە. دەرکردنی یاسایەک کە ماف بەو پیاوانە دەدات کە بە زۆر لاقەی ئافرەتانیان کردووە، لە جیاتی ئەوەی سزابدرێن و زیندانی

بکرێن، هاوسەرگیری لەگەڵ ئەو ژنە لاقەکراوانەدا بکەن.

١٣- بەرزبوونەوەی گەندەڵی و ڕێژەی تاوان لە تورکیادا بەهۆی بێکاری، هەژاری، گەندەڵی و خراپ بەڕێوەبردنی ووڵاتەوە.

١٤- لە کاتێکدا کە لە تورکیادا لەشفرۆشی مۆڵەت پێدراوە و هاوڕەگەزبازی ڕێگەپێدراوە، ئەردۆگان بەردەوام خەریکی دروستکردن و پەروەردەکردن وپێدانی یارمەتی دارایی بووە بە چەندین گرووپی ئیسلامی توندڕەو و ئیخوانی لە هەرێم و لە جیهاندا کە مەبەستی سەرەکی ئەردۆگان بەکارهێنانی ئەو گرووپ و لایەنە ئیسلامیە توندڕەوانەیە وەکو کارتی فشار بە سەر ئەو ووڵاتانە بۆ گەیشتن بە ئەجێنداکانی خۆی.

ئەمانە و زۆری تر کە بارودۆخی ئێستای تورکیا و ژیانی تورکەکانی لە خراپەوە بۆ خراپتر و خراپترین بردووە و ئەگەر لە هەڵبژاردنەکەیشدا بیباتەوە، ئەوانەی لەسەرەوە ئاماژەیان پێدراوە، زۆر خراپتر دەبن.

لە بەرامبەردا کلیچدار ئۆغلۆ کە ڕکابەرێکی بەهێزی ئەردۆگانە، سەرۆکی ئێستای پارتەکەی مستەفا کەمال ئەتاتورکە، کە پارتێکی نیمچە عەلمانی نەتەوەپەرستی ڕاستڕەوە، چەندین بەڵێنی داوە بە ڕاستکردنەوەی ئەو بارودۆخەی تورکیا کە ئەردۆگان بەو دەردەی بردووە.

کلیچدار دەڵێت کە ئەو دژی سیاسەتە چەوت و شکستخواردووەکانی ئەردۆگانە و ڕاستیاندەکاتەوە.

لێرەدا تیشک دەخەمە سەر ئەم بەڵێنانەی کە لە بەرنامەی هەڵبژاردنەکەیدا، کە ٢٤٠ لاپەڕەیە، نووسراون:

١-گرتنەبەری ڕێگای زانستی بۆ بووژانەوەی ئابووری تورکیا و لیرەی تورکی.

٢- هەوڵی خستنەوەی تورکیا بۆ سەر بە ڕێچکەی ئەندامبوون لە یەکێتی ئەوروپا.

٣-زیندووکردنەوەی دیموکراسیەت و ڕێزگرتن لە ئازادی دەربڕین.

٤-هەوڵی چارەسەرکردنی کێشەکان بە شێوەیەکی ئاشتیانە.

٥-گەڕانەوەی شکۆ و سەربەخۆیی بۆ دادوەر و دادگاکان.

٦-ئازادکردنی زیندانە سیاسیەکان و هەڵوەشاندنەوەی یاسا قەرەقوشیەکانی ئەردۆگان.

٧- گەڕانەوە بۆ پەیماننامەی ئەستەنبوڵ و بە یاسا مسۆگەرکردنی مافی ئافرەت بۆ حیجابکردن.

٨-ناردنەوە و گەڕانەوەی ٣،٧ ملیۆن، سێ ملیۆن حەوت سەد هەزار کۆچبەری سوریایی لە ماوەی ٢ ساڵدا بۆ سوریا. هەڵبەتە ئەم کارە هەروا ئاسان نیە و پێویستی بە کاتێکی زیاتر و هەوڵی دیپلۆماسی

بەردەوام و بودجەیەکی زەبەلاح هەیە.
٩-هەڵوەشاندنەوەی سیستەمی سەرۆکایەتی کە لە ٢٠١٨ ەوە ئەردۆگان بە بەرژەوەندی خۆی بە یاسا جێگیری کرد و گەڕانەوە بۆ جیاکردنەوەی دەسەڵاتەکان. هەڵبەتە ئەمەش کارێکی ئاسان نیە کە پێویستی بە ٥/٣ واتە لە ٦٠٪ دەنگی پەرلەمان هەیە بۆ هەڵوەشاندنەوەی یاسای سەرۆکایەتیەکە.
ئەردۆگان هەر ئەوەندەی باوەڕی بە دیموکراسیەت هەیە کە لە خزمەت ئەجێنداکانی خۆیدا بێت، تەنانەت هەڵبژاردنیش لای ئەو نوکتەیەکی بێتامە و هیچ سەنگێکی نیە. بۆ نموونە لە کۆی ١٠٤ سەدوچوار سەرۆک شارەوانی کە لە هەڵبژاردندا و بە دەنگی خەڵک ئەو پۆستەیان وەرگرتبوو، ئەردۆگان بە حوکمێکی قەرەقووشی ١٠١ سەد و یەک پۆستی لەو هەڵبژێردراونە سەندەوە، بە تاوانی دروستکراوی بێ بنەما و درۆ دادگاییکران و خرانە زیندانەوە وە پۆستەکانیشی بەخشی بە ئەندامانی پارتەکەی خۆی کە ناوی (قەیوم)ی لێنابوون.

ئەردۆگان ئەنجامی یەکەمی هەڵبژاردنی شارەوانیەکانی ساڵی ٢٠١٩ ی قبووڵنەکرد کە حیزبەکەی خۆی و کاندیدی پارتەکەی ئەو پۆستەیان دۆڕاندبو، خولێکی تری هەڵبژاردنی سەپاند کە ئەگەر لە بەر فشاری گەورەی ناوخۆ و نێودەوڵەتی نەبوایە وە لەبەر ئەوەی زۆرەرمەندی یەکەم کەسی خۆی نەبوو، دۆڕاندنی خولی دووهەمیشی قبووڵنەدەکرد.
ئەمە خۆی لە خۆیدا ترس و خەم و نیگەرانیەکی قووڵی دروستکردووە کە لە ئەگەری دۆڕاندا، ئەردۆگان ئەنجامی هەڵبژاردنەکان قبووڵنەکات، بە تایبەتی کە هەموو دادوەرەکانی دادگای باڵای تورکی دەستەبژێری ئەردۆگان خۆیەتی و کاریگەری ڕاستەوخۆی هەیە بەسەریانەوە. ئەمە جگە لەوەی ئۆپۆزیسیۆن ترسی ئەوەیشیان هەیە کە ئەردۆگان سووپایەکی ئامادەکردوە بۆ تەزویرکردن و تەنانەت بەکارهێنانی بەشێک لە کۆچبەرە سوریەکان بۆ دەنگدان بە بەرژەوەندی خۆی.
ترسی زیاتریشیان لەوەیە کە لە ئەگەری دۆڕاندا، ئەردۆگان هانی ئەندامان و هەوادارانی حیزبەکەی بدات کە پشێوی، نائارامی و ناسەقامگیریەکی ئەوتۆ دروستبکەن کە بگاتە شەڕی ناوخۆ و لە ئەنجامدا داوا لە ئەردۆگان بکرێت لە بەرامبەر کردنەوەی خۆی بە سەرۆککۆمار، بارودۆخە شڵەقاو و ناجێگیرەکە سەقامگیر و ئارام بکاتەوە.

لوقمان ئابڵاخی
١١ ی مایسی ٢٠٢٣

پەیامێک لە بەرزاییەوە.. عوسمانی حاجی مارف

مەسعود بارزانی سەرۆکی پارتی لە وتارێکدا بە یەکێتی و پارتی وتی نابێت چیتر خەریکی یەکتر شکاندن بن، لە هەمان کاتدا پەیامێکی پێشکەشکرد و ڕایگەیاند:" بە دەرفەتی دەزانم بانگەوازێک ئاڕاستەی هەموو حیزب و لایەنەکان بکەم بۆ هەڵدانەوەی لاپەڕەیەکی نوێ".

وتیشی:" داوا لە یەکێتی و پارتی دەکەم کۆبنەوە و بەرپرسیارانە و کوردستانیانە باسی هەموو کێشە و گرفتەکان بکەن و کاربکەن بۆ چارەسەرکردنیان، پێش ئەوەش هەردوو مەکتەبی سیاسی پارتی و یەکێتی دابنیشن و ناوەنیەکان نەهێڵن و زەمینەسازی بکەن بۆ ئەو کۆبونەوە فراوانە".

ئەم جۆرە پەیامانە جگە لە هەندێ قسەی گشتی و ناڕۆشن، کە وەک ئامۆژگاری براگەورەیەکە، ناتوانرێت ئەنجامگیرییەکی ئەرێنی بۆ قازانجی ئایندەی خەڵکی کوردستانی لێ دەرکێشرێت، یاخود مەبەستی ئەم جۆرە پەیامانە تەنها وتاری کەسانێکە کە بە خۆیان لەدەسەڵاتدان و لە پێگەی توانایی دەسەڵاتەکەیانەوە لە بەرزاییەوە داوادەکات، هێزو لایەنەکانی تر کێشەی لەگەڵدا دروست نەکەن و ئەوەی بە خۆی پێویستەو خوازیارییەتی هاوکارو پشتیوانی بن و نەیشکێنن.

گەر نیازی بارزانی بەم جۆرە نیە بۆچی کێشەکانی نێوانیان ڕەوانەی کۆبونەوەی هەردوو حزب دەکات و داوایان لێدەکات کار بۆ چارەسەری بکەن!. ئایا چارەسەری کێشەکان لای شەخسی مەسعود بارزانییە، یان لای کۆبونەوەی هەردوو حزبە؟، وا ڕەوانەی کۆبونەوەی هەردوو حزبی دەکات، ئەو دوو حزبەی کەهیچ کات کێشەکانی نێوانیان چارە نەکردوە. بۆ هەردوو حزب کەم دانیشتن و کەم دانوسان و کۆبونەوەو سەوداو مامەڵەیان کرد؟ و نەیان ویست و نەیان توانی ئەنجامێکی سەقامگیر و ئارامی سیاسی بدەن بە دەستەوە. یان باشترە بڵێین، بۆ گشتی پێگەی پارتی باڵاتر خۆی نواندوەو نیشاندراوە، بەیێ پێگەو ڕۆڵی لایەنەکانی تری کردۆتە پاشکۆی بەرژەوەندیەکان و سیاسەتەکانی بنەماڵەی بارزانی و پارتی.

مەسعود بارزانی لە هەڵومەرجێکی سیاسی وەهادا ئەم وتارە ئەدات کە لە نێو هاوکێشە سیاسیە ئێستای ناوچەکەدا هاوسەنگی هێز تا

□اد□ی□ک ب□ قازانجی بن□ما□□ی بارزانی و پارتی خ□ی گرتوو□، ب□ی□ ل□ پ□گ□ی□کی با□اتر□و□ ه□و□ ئ□دات ل□گ□□ ئ□گ□ری ئ□و ئا□وگ□□ان□ی ل□ ب□رنام□ی گ□□ا□□ کردن□و□و □□کخستن□و□ی د□س□□اتی سیاسی و پای□ی ئابوری ع□راقدا پ□شبینی د□کر□ت، خ□یان بگونج□نن، ئ□م□ش چ□ن س□رد□گر□ت و ک□ی س□رد□ک□و□ت م□س□ل□ی□کی تر□و ج□گای پرسیار□!

ل□م ن□و□دا کردن□و□ی “یادگ□ی نیشتیمانی بارزانی”ش ل□لای□ک سیناری□ی نمایش□کی شان□گ□ریان□ی□، و□ک مارش□ک ب□ زیاتر نیشاندانی پ□گ□و توانایی□کانی بن□ما□□ی بارزانی و پارتی، ل□ لای□کی تر□و□ بانگ□واز□ک□ ب□ ملک□چکردنی ت□واوی لای□ن□کانی تری کوردستان، ب□ تایب□تی س□پاندنی پ□شم□رجی □□ک□وتن□، ب□س□ر ی□ک□تی نیشتمانیدا تاب□ قازانجی زیاتر ب□ پارتی بک□و□ت□و□، جا ل□ه□رج□ر□ ک□بون□و□ی□کدا ب□ت، ب□ی□ ئاماد□بونی نو□ن□رانی ی□ک□تی ل□و یادگ□ی□دا، ق□بو□کردن□کی س□ر□تایی□ ب□ م□رج□کانی پارتی، ل□ پ□یو□ند ب□و ن□خش□و □□ک□وتنان□ی ک□ حکوم□تی ه□ر□م ل□گ□□ حکوم□تی ع□راقدا د□ب□ت واژ□یان بکات، م□سعود بارزانی د□ی□و□ت بن□ما□□ک□ی و پارتی خاو□نی ئ□و □□ک□تنان□ بن ک□ ل□ گ□□ حکوم□تی ع□راقدا پ□کید□نن، ئ□م□ش مانای ه□□دان□و□ی ئ□و لاپ□□□ نو□ی□ی□ ک□ م□سعود بارزانی بانگ□وازی د□کات ب□ ت□واوی لای□ن□ سیاسی□کانی کوردستان، تا ئ□و لای□نان□ پ□یگیران□ در□ژ□دان ب□ پاشک□ بونیان ب□ ب□رژ□وندی□ سیاسی و ئابوری و دارایی□کانی بارزانی و پارتی دوپاتک□ن□و□.